Ազգ
Azg
armenian daily
22 ՕԳՈՍՏՈՍ 2003 ՈՒՐԲԱԹ 149(2834)

Բենոն Սեւանը ողջ եւ առողջ է

Նախորդ օրերի հակասական տեղեկությունները երեկ վերջապես hստակվեցին՝ «Ազգը» Նյու Յորքից, մեծահամբավ ֆոտոլրագրող Հերրի Գունդակչյանից տեղեկացավ, որ ազգակից Բենոն Սեւանը հրաշքով է փրկվել երկուշաբթի օրը Բաղդադի «Կանալ» հյուրանոցում տեղակայված ՄԱԿ-ի ներկայացուցչության դեմ կատարված ահաբեկչական պայթեցումից: Ինչպես հաղորդեց Հերրին եւ ինչպես իր երեկվա համարում գրել է «Նյու Յորք թայմսը» վկայակոչելով Բենոն Սեւանի տիկնոջը, հայ բարձրաստիճան դիվանագետն իր գրասենյակում տեղի ունեցած մամլո ասուլիսի վերջում խորհրդակցության համար մի քանի րոպեով դուրս է եկել գրասենյակից եւ հենց այդ պահին տեղի է ունեցել պայթյունը: Բենոն Սեւանի գրասենյակն ավերակույտի է վերածվել, ինչը հավանաբար ենթադրել է տվել, թե նա էլ է 23 զոհերի ճակատագիրը կրել: Սեւանի տիկինը տեղեկացրել է, որ ամուսինը հետ հեռախոսակապ ունեցել է:

Երեկ ՄԱԿ-ի գլխավոր քարտուղար Կոֆի Անանը մեկ րոպե լռությամբ հարգեց պայթյունից զոհված 23 աշխատակիցների հիշատակը, անուն առ անուն նշեց նրանց արժանիքները:

ՀԱՍԱՐԱԿԱԼՈՒՍ

Քարտերը խաղախաղերին պարտադրելու գործընթացը կասեցվել է մինչեւ խնդրի վերջնական լուծումը

Մեր հասարակությունը բազմաթիվ մասերի բաժանած անհատական ծածկագրերի համակարգի վերաբերյալ Հայ առաքելական եկեղեցին ի վերջո արտահայտեց իր պաշտոնական դիրքորոշումը:

Ի պատասխան, սոցապ նախարարությունն անմիջապես կառավարություն ներկայացրեց օրենքում փոփոխություններ կատարելու առաջարկը: Սպասվում է, որ կառավարությունը օրենսդրական նոր նախաձեռնությամբ հանդես կգա Ազգային ժողովում: Սակայն կրքերը չեն հանդարտվում: Շարունակվում են տաք քննարկումներն ու վիճաբանությունները: Ինչպես ասում են, այս խնդրը դեռ շատ ջուր կվերցնի: Խնդրի էությունը փորձեցինք կրկին պարզաբանել ՀՀ Սահմանադրական դատարանի անդամ, Մայր աթոռ Սուրբ Էջմիածնի Հոգեւոր խորհրդի անդամ Ռաֆայել Պապայանի հետ:

- Եկեղեցու դիրքորոշումը կոնկրետ ձեզ բավարարու՞մ է, կարելի՞ է կոմպրոմիսային համարել: Մի՞թե սա միայն քարտի անվանման, նշաի թվի կամ նշումի հարց է:

- Հայ եկեղեցին, մասնավորապես, նշել է անհատի անվանը համազոր թվի կիրառման անթույլատրելիությունը, առաջարկել է օրենքի վերնագրում եւ ողջ տեքստում «անհատական ծածկագիր» հասկացությունը փոխարինել «սոցիալական ապահովության քարտ» բառակապակցությամբ, հստակ եւ սպառիչ թվարկել համակարգի կիրառման ոլորտները, բացառել քաղաքացու անհատական տվյալների կուտակումը մեկ տեղում, համակարգի գործադրման ընթացքում բացառել հակաքրիստոնեական խորհրդաբանությունը (սիմվոլիկան): Ինչպես արդեն

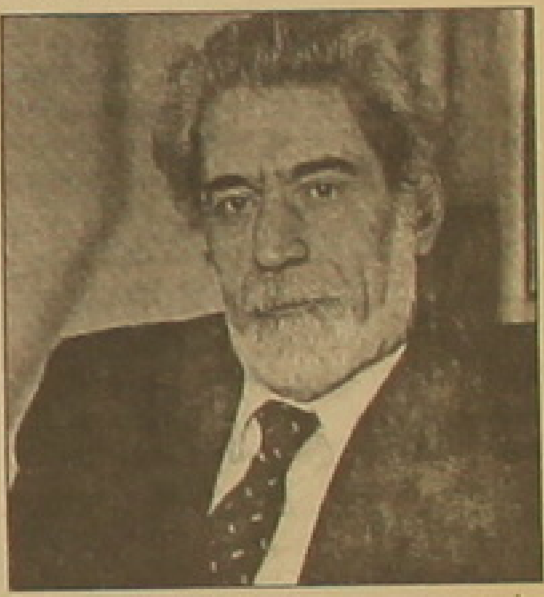

հայտնի է, եկեղեցու այս առաջարկները բավարարվել են:

Տես # էջ 4

«Չվերափոխված Թուրքիան լուրջ սպառնալիք է մեր ազգային անվտանգության համար»

Խորհրդարանական ուժերից ՀՅԴ-ն պահպանում է ամենակոշտ դիրքորոշումը հայ-թուրքական հարաբերությունների կարգավորման առումով

ՄԱՐԹԱ ԳՐԻԳՈՐՅԱՆ

«Հայ-թուրքական հարաբերությունների հայեցակարգի բացակայություն, հայ-թուրքական հարաբերությունների զարգացման անդրադարձը հայ-ռուսական, հայ-իրանական, հայ-ամերիկյան, հայ-եվրոպական հարաբերությունների վրա, տնտեսական հնարավոր էմբարգոյի ջանք Թուրքիայի կողմից եւ ազգային սեփականության իրավական պաշտպանության խնդիր, դեմոգրաֆիական փոփոխություններ եւ տեղաշարժեր, ԼՂՀ հիմնահարցը հայ-թուրքական հարաբերությունների համատեքստում»: Սրանք մի քանիսն են հայ-թուրքական հարաբերությունների կարգավորման գործընթացի հնարավոր խնդիրների ու հետեւանքների մասին հարցադրումների շարանից, որի շուրջ խորհրդարանական քննարկումներ անցկացնելու առաջարկությամբ հանդես գալ է պատրաստվում «Արդարություն» դաշինքում ներառված Դեմոկրատական կուսակցության նախագահ, ՀՀ ԱԺ արտաքին հարաբերությունների մշտական հանձնաժողովի անդամ Արամ Սարգսյանն ԱԺ նստաշրջանի բացվելուն պես: Քանի որ նրա ու թերեւս այս հարցադրումների հետ համամիտ մյուս ուժերի համոզմամբ, այնպիսի խնդրի ճակատագիրը, ինչպիսին է հայ-թուրքական հարաբերությունների կարգավորումը, չի կարող վճռվել զուտ գործադիր իշխանության շրջանակներում: Իսկ խորհրդարանական կուսակցությունների դիրքորոշումները շատ տարբեր են ՀՀ ԱԳՆ՝ վերջին ամիսներին հաճախ հնչեցվող հայտարարությունների վերաբերյալ, թե Հայաստանը պատրաստակամ է Թուրքիայի հետ հարաբերությունների կարգավորման գնալ առանց նախապայմանների: Ընդ որում, կարգավորման առավելությունների մասին ամենատարբեր մակարդակներով արվող մեկնաբանություններում շեշտվում է տնտեսական շահավետության գործոնը:

«Մենք դեմ ենք հարցը պարզունակ ներկայացնելու եւ զուտ առեւտրատնտեսական հարաբերությունների զարգացման հարթության մեջ դիտարկելու փորձերին: Խնդիրը նախ վերաբերում է մեր ազգային անվտանգությանը մի կողմից, մյուս կողմից ուղղակիորեն կապվում է տարածաշրջանային անվտանգության եւ կայունության հարցերի հետ», մեզ հետ զրույցում կոալիցիոն կառավարության մաս կազմող ՀՅԴ տեսակետը ներկայացրեց կուսակցական, ՀՀ ԱԺ արտաքին հարաբերությունների մշտական հանձնաժողովի նախագահ Արմեն Ռուստամյանը:

Տես # էջ 3

Սահմանում հրաձգությունն իրականացվել է այնպիսի զինատեսակներից, որոնք սահմանի այդ հատվածում հայկական կողմը չի օգտագործում

ԵՐԵՎԱՆ, 21 ՕԳՈՍՏՈՍ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ: Ադրբեջանի «Լիդեր» հեռուստաընկերությունը, հղում անելով ԵԱՀԿ գործող նախագահի անձնական ներկայացուցիչ Անջեյ Կասպրշիկի տված բացառիկ հարցազրույցին, նշել է, որ վերջինս բացատրություններ է պահանջել հայկական կողմից մոնիտորինգի ժամանակ տեղի ունեցած հրաձգության կապակցությամբ: Արմենպրեսի խնդրանքով մեկնաբանելով այս տեղեկատվությունը, ԱԳՆ խոսնակ Ջյունիկ Աղաջանյանը «Լիդերի» տարածած տեղեկատվությունը որակեց որպես իրականությանը չհամապատասխանող: «Եվ սա ես վստահորեն եմ ասում, քանի որ ստիպված էինք ճշտել պրն Կասպրշիկից, թե նրան վերագրվող մեկնաբանությունները որքանով են համապատասխանում իր ասածներին», նշեց ԱԳՆ խոսնակը:

Նրա խոսքերով, ՀՀ ԱԳ նախարարությունը ԵԱՀԿ գործող նախագահի անձնական ներկայացուցչի կողմից տեղեկացվել է, որ սկսված հրաձգության պատճառով երեկ հայ-ադրբեջանական սահմանի Տավուշի մարզի Չինարի գյուղի եւ Ադրբեջանի կողմից Թովուզի շրջանի Աղդամ գյուղի մերձակայքում անցկացվող մոնիտորինգը՝ ԵԱՀԿ գործող նախագահի անձնական ներկայացուցչի եւ նրա դաշտային օգնականների մասնակցությամբ, սկսված հրաձգության պատճառով եւ մոնիտորինգային խմբի անվտանգության մտահոգություններից ելնելով, դադարեցվել է: Ջ. Աղաջանյանն ընդգծեց այն փաստը, որ, ըստ մոնիտորինգին մասնակցած հայկական կողմի ռազմական ներկայացուցիչների, հրաձգությունն իրականացվել է այնպիսի զինատեսակներից, որոնք սահմանի այդ հատվածում հայկական կողմը չի օգտագործում: Սրա մասին հստակ տեղեկացվել են եւ ԵԱՀԿ գործող նախագահի անձնական ներկայացուցիչ Կասպրշիկը, եւ հայկական կողմում նրա դաշտային օգնականը: «Եվ ինչպես ինձ՝ պրն Կասպրշիկն է նշում, որեւէ վերջնական եզրակացություն չի կատարել», նշեց ԱԳՆ խոսնակը, ավելացնելով, որ, ըստ իր մանդատի, Անջեյ Կասպրշիկը դեպքի մասին իր եզրակացությունները կներկայացնի ԵԱՀԿ գործող նախագահին ու Մխ համանախագահներին տրամադրվող առանձին զեկույցում:

«Ինչպես ցավալի է, որ ներքաղաքական շահարկման նպատակներով, ադրբեջանական կողմը հերթական անգամ դիմում է նման քայլերի, որոնք հղի են անկանխատեսելի ու խիստ վտանգավոր հետեւանքներով», հավելեց Ջյունիկ Աղաջանյանը:

Պաղեստինյան կազմակերպությունները խզեցին հրադադարը

Երեկ, այն բանից հետո, երբ իսրայելական գաղտնի ծառայությունները պայթեցրին պաղեստինյան ծայրահեղական կազմակերպություններից «Համասի» ղեկավարներից Իսմայիլ Աբու Շանաբի ավտոմեքենան, որի հետեւանքով նա զոհվեց իր երկու թիկնապահների հետ, «Համաս» կազմակերպությունը հայտարարեց, որ ուժը կորցրած է համարում հուլիսին իսրայելական կողմի հետ կնքած հրադադարի համաձայնությունը: «Համասի» հայտարարությանն անմիջապես հետեւեց պաղեստինյան մեկ այլ կազմակերպության՝ «Ալ Աքսայի նահատակների բրիգադի» նույնանման հայտարարությունը: Այսպիսով մեծ հարցականի տակ դրվեց խաղաղության «ուղեցույցի» հետագա ճակատագիրը:

«Բուրջանաձե-ժողովրդավարներ» ընտրադաշինք

ԹԲԻԼԻՍԻ, 21 ՕԳՈՍՏՈՍ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ: Նոյեմբերի 2-ին Վրաստանում անցկացվելիք խորհրդարանական ընտրությունների շեմին ստեղծվել է ընդդիմության ընտրադաշինք՝ «Բուրջանաձե-ժողովրդավարներ», որի ղեկավար է հայտարարվել խորհրդարանի նախագահ Նինո Բուրջանաձեն: «Մենք կլինենք արմատական, բայց կառուցողական ընդդիմություն», դաշինքի ստեղծման պաշտոնական արարողության ժամանակ հայտարարել է խորհրդարանի նախագահ եւ դաշինքի ղեկավար Նինո Բուրջանաձեն:

Որպես առաջնահերթ խնդիրներ դաշինքի ղեկավարը նշել է Վրաստանի տարածքային ամբողջականության վերականգնումը, վրացական զինված ուժերի կերտումը, բնակչության համար սոցիալական երաշխիքների ստեղծումը:

Ընտրադաշինքի մեջ մտել է Վրաստանի խորհրդարանի նախկին նախագահ Զուրաբ Ժվանիայի գլխավորած «Միավորված ժողովրդավարներ» քաղաքական կուսակցությունը:

Սեպտեմբերի կեսերին «Բուրջանաձե-ժողովրդավարներ» ընտրադաշինքը կհրապարակի գործողությունների իր ծրագիրը:

«ԻՏԱԼԱԿԱՆ»

Մորեխների ամառային արշավանքը թեժանում է

Այսօրվանից ուղղաթիռներով սրսկումներ շուրջ 1000 հա-ի վրա

Նման բան Հայաստանում մեկ էլ արձանագրվել է 1951 թվականին: Արարատի տարածաշրջանի յոթ համայնքների հողատարածքներում, մոտ 3 հազար հա-ի վրա մորեխների «իտալական» կոչվող տեսակը ավերիչ արշավանք է սկսել: Սարսափելին իտալական մորեխի ամենակերությունն է: Բոլոր մշակաբույսերն էլ հաճելի են նրա քիմքին: Այն ուտելիքի տեսականու մեջ տարբերություն չի դնում: Արդեն հասցրել է մեծ վնասներ պատճառել եւ բանջարաբոստանային բույսերին, եւ հացահատիկին, եւ արոտավայրերին ու խոտհարքներին: Առայժմ մորեխների այս բուռն բազմացման պատճառները հստակ չեն: Բույսերի պաշտպանության պետական ծառայության տնօրեն Մկրտիչ Դանիելյանի մեկնաբանմամբ, մորեխների արշավանքին ենթարկված տարածքներում անցած տարիներին քիմիական պայքարի որեւէ միջոցառում չի իրականացվել, եւ իտալական մորեխը անարգել բազմացել է՝ աստիճանաբար մեծ կուտակումներ առաջացնելով: Մի խոսքով, ոչ մի ոլորտում, առավել եւս այս, որեւէ վրիպում բնությունը անհետեւանք չի թողնում: Ենթադրվում է, որ անցած ձյունառատ ձմեռը եւս նպաստել է, որ նրանք անվնաս ու փառավոր պատսպարվեն ձյան բանձր ծածկոցի տակ եւ գարնան գալուստյան հետ

այսպես ազդարարեն իրենց մոռացված գոյության մասին:

Այս տարին հասցվել է պայքարի միջոցառումներ ձեռնարկել ընդամենը 800 հա-ի վրա: 4,5-6 սմ երկարությամբ կարմրաթեւ մորեխները նաեւ արագ թռչելու ունակություն ունեն եւ հարկավոր ժամին փոխում են գործողության վայրը՝ սրսկված տարածքներից տեղափոխվելով ապահով գոտիներ: Վտանգի ենթակա բնակավայրերի թիվը մեծանում է: Արարատից բացի մորեխների գրոհի զոհ են դարձել նաեւ Շիրակի, Գեղարքունիքի, Կոտայքի մարզերը: Նրանց ներկայությունը առայժմ ամենաքիչը զգացվում է Արմավիրի դաշտում:

ՀՀ գյուղնախարարությանն արդեն հաջողվել է հայթայթել անհրաժեշտ 5,5 մլն դրամը, եւ այսօրվանից ուղղաթիռներով սրսկումներ են իրականացվելու եւս 1000 հա-ի վրա: Կիրառվելու են ամենաարդյունավետ ու թանկարժեք միջոցները՝ «բուլդոգ» եւ «սումի ալֆա» պատրաստուկներից զատ ձեռք է բերվել նաեւ «արիվո» թունանյութը:

ԿԱՐԻՆԵ ԴԱՆԻԵԼՅԱՆ

ԱԶԳ

Ընթացիկ

ՀԱՆԴԻՊՈՒՄ

ՀՌԱԿ-ն սկսում է հանդիպումների շարք նվիրված Հայաստանի խնդիրներին

Երեկվա թեման ավիացիան էր

Երեկ ՀՌԱԿ գրասենյակում հրավիրվել էր ասուլիս կուսակցության համանախագահներ Հարություն Առաքելյանի, Մեխակ Գեւորգյանի եւ կուսակցության կողմից որպես ավիացիայի հարցերի մասնագետ ներկայացած Հայկ Պողոսյանի մասնակցությամբ:

Ամենից առաջ Հարություն Առաքելյանը նշեց, որ ՀՌԱԿ-ն սկսում է հանդիպումների շարք կապված երկրում բացասական երեւույթների հետ, որոնք, ինչպես արտահայտվեց պրն Առաքելյանը՝ «խփում են Հայաստանի միջին»: Միջոցառումները նվիրված կլինեն բնապահպանական, գյուղատնտեսական եւ այլ հարցերի:

Երեկվա հանդիպման թեման ավիացիան էր, մասնավորապես՝ «Հայկական ավիաուղիների» եւ «Արմավիայի» հարցերը: Հարություն Առաքելյանն ավիացիայի ոլորտը կարեւորեց ազգային անվտանգության տեսակետից այն հիմնավորմամբ, որ դրանում գերակշիռ տեղ են զբաղեցնում օտարերկրյա ընկերությունները:

Ներկայումս թռիչքամեթոդական համալիրի ինժեներ Հայկ Պողոսյանը սկսեց նրանից, որ արդեն իսկ որոշված է մինչեւ տարեվերջ «Հայկական ավիաուղիները» լուծարելու հարցը: Այդ դեպքում, ըստ պրն Պողոսյանի, աշխատանքից կզրկվեն մի շարք ինքնաթիռների անձնակազմերը, մինչդեռ «Արմավիան», համաձայն իր ստանձնած պարտավորությունների, աշխատակազմում պետք է 80 տոկոս ներգրավի հայաստանյան ներկայացուցիչներ:

Անդրադառնալով Էռնեկյանի գործունեությանը, Հայկ Պողոսյանը նշեց, որ օդանավակայանում սպասարկման որակը չի բարձրացել, չեն կատարվել մի շարք խոստումներ: Եվ ըստ էության, Էռնեկյանն օդանավակայանում ներդրումներ է կատարում հենց օդանավակայանից ստացված գումարներից: Անդրադարձ եղավ նաեւ Գյումրու «Շիրակ» օդանավակայանին եւ այնտեղ առկա խնդիրներին:

Ընդհանուր առմամբ, ըստ էության, ասուլիսի ժամանակ նոր որեւէ բան չհայտնվեց, միայն ընդհանուր եւ ամփոփ ձեւով ներկայացվեցին մեր ավիացիայում առկա խնդիրները:

ՀՌԱԿ վերջին օրերի գործունեության հետ կապված հետաքրքրական իրադարձություններից մեկն այն էր, որ ՀՌԱԿ-ՀՅԴ հանդիպման արդյունքում դաշնակցությունը տարածել էր հաղորդագրություն, որի համաձայն ՀՌԱԿ-ին այսուհետեւ ԱԺ-ում պիտի ներկայացներ ՀՅԴ-ն: Այս կապակցությամբ լրագրողներից մեկի հարցին պատասխանելով, ՀՌԱԿ համանախագահ Հարություն Առաքելյանը հայտարարեց, որ «պաշտոնապես» հերքում է նման պայմանավորվածության առկայությունը: Պրն Առաքելյանն ավելացրեց նաեւ, որ հանդիպմանը ներկա են եղել ինքը եւ համանախագահներից Մեխակ Գեւորգյանը, իսկ իրենք երկուսով չէին կարող նման քաղաքական որոշում կայացնել:

Պատասխանելով լրագրողների այն հարցերին, որոնք վերաբերում էին տարբեր կուսակցությունների հետ հարաբերություններին, Հարություն Առաքելյանը ձեւակերպեց, որ կուսակցությունը հանդիպումներ է ունենում գրեթե բոլորի հետ: Եվ հետաքրքրական է, որ, ըստ պրն Առաքելյանի, «մեզ հետ (ՀՌԱԿ-ի-Ա. Հ.) ընկերություն անել սիրում են»:

Ա. Հ.

ԳՈՒՅԺ

ՍԱՐԳԻՍ ԼԵՓԵՃՅԱՆ

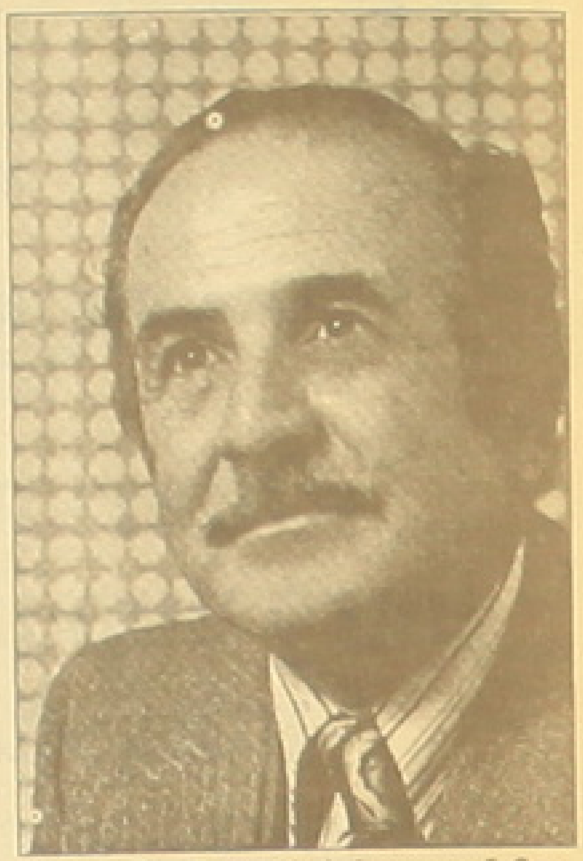

Կիրակի օրը՝ օգոստոսի 17-ին, հարազատների ու բարեկամների փոքրաթիվ մի խումբ, հայրենի Գեղադիր (Կոտայքի մարզ) գյուղում վերջին հրաժեշտը տվեց մի պատվական հայորդու՝ Սարգիս Լեփեճյանին, որն իր մահկանացուն կնքել էր օգոստոսի 15-ին, երկարատեւ հիվանդությունից հետո:

Մեր հայաստանցի ընթերցողների մեծամասնության համար Սարգիս Լեփեճյան անունն անծանոթ է: Բայց նրան լավ գիտեն Մերձավոր Արեւելքի երկրներում, հատկապես Ռամկավար Ազատական եւ թեքեյանական շրջանակներում, մեկ էլ՝ Հայաստանից Հորդանան այցելած մեր գրողները, արվեստագետները, հասարակական գործիչները: Նա իրավամբ համարվում էր Ամմանի գաղութի նահապետը, հայկական բաց սեղանով, ազգային, եկեղեցական եւ կուսակցական խնդիրների լուծման համար պատրաստ տրամադրությամբ ու... քսակով: Հայաստանից եւ սփյուռքի տարբեր վայրերից Ամման ժամանող յուրաքանչյուր ազգային պետք է լիներ Սարգիս Լեփեճյանի տանը, վայելեր նրա տիկնոջ՝ տիկին Սոնայի ջերմ հյուրընկալությունը:

Մի քանի տասնամյակ շարունակ Սարգիսն է եղել գաղութի անպաշտոն ներկայացուցիչը Սփյուռքահայության հետ մշակութային կապի կոմիտեի մոտ: Նա է որոշել, թե արվեստագետների որ խումբը ինչ պայմաններով պետք է այցելի եւ ելույթներ ունենա Ամմանում: Նա է վճռել, թե որ երիտասարդն է տվյալ տարեշրջանին Հայաստան գալու բարձրագույն մասնագիտական կրթություն ստանալու: Այդ երիտասարդները, այժմ բժիշկներ, ինժեներներ ու բանասերներ, այդ գաղութի ղեկավարությունն են կազմում: Նրանք բոլորն էլ Սարգսի աճեցրած կադրերն են, նրա սանիկները:

Նույն հավեհաս, անշահախնդիր եւ իմաստուն վերաբերմունքը Սարգիս Լեփեճյանը դրսեւորում էր նաեւ կուսակցական ու միութենական գործերում: ՌԱԿ Սիրիա-Հորդանան շրջանային եւ ՌԱԿ ընդհանուր պատգամավորական ժողովների անխուսափելի պատգամավորն էր, հաճախ՝ ներկուսակցական բարդ խնդիրներ լուծող հանձնաժողովների նախագահ կամ անդամ:

Ծնվել է 1924 թ. Իսկենդերունում (այժմ Թուրքիա): Տեղի հայության 2-րդ բռնագաղթից (1938 թ.) հետո անցել է Պաղեստին: Բարձրագույն կրթություն ստանալու հնարավորություն չէր ունեցել, սակայն ինքնաշխատությամբ տիրապետել էր լեզուների: Հնագիտական կոթողների եւ գտածոների ամենահայտնի մասնագետն էր ողջ Հորդանանում, որ հարուստ է հնավայրերով: Կարեւոր բոլոր պեղումների եւ ցուցահանդեսների անհրաժեշտ մասնագետ էր նա, բարձր գնահատված անգամ թագավորական ընտանիքի կողմից: Մասնագիտական լուսանկարչություն էր դասավանդում Ամմանի պետական համալսարանում մինչեւ 3 տարի առաջ Հայաստան ներգաղթելը: Խորապես հայրենասեր եւ հայրենի հողի կենսունակության հավատացող՝ Սարգիս Լեփեճյանը դեռեւս 1990 թ.-ին Գեղադիր գյուղում գնել եւ կառուցել էր մի նոր տուն, ուր տեղափոխվեց մի քանի տարի առաջ տիկնոջ եւ որդու՝ Օհանի հետ, հայրենի հողում թաղվելու ու նաեւ վերընձյուղվելու համար:

Նրա թոռնիկը՝ փոքրիկ Սարգիս Լեփեճյանը, ապացույցն է այդ վերընձյուղման:

Հ. Ա.

ԴԵՊԻ ԲՆՈՒԹՅՈՒՆ

Հայաստանի կենսաբազմազանությունը մեծ եկամուտներ կարող է բերել

Ինչ է խոստանում մեզ Եվրոպան

Մեր հանրապետությունը երկրագնդի այն եզակի անկյուններից է, որ առանձնանում է միայն մեր տարածքին բնորոշ բուսական ու կենդանական հազվագյուտ տեսակների բացառիկ բազմազանությամբ: Հենց միայն մեր ալպյան մարգագետիններում այնպիսի դեղաբույսեր են աճում, որոնց երկրագնդի որեւէ այլ անկյունում չես հանդիպի: Առայժմ որեւէ կերպ չօգտագործվող այդ հզոր ներուժը ոչ հեռու ապագայում կարող է մեծ եկամուտներ բերել մեր երկրին: Արդեն երկու տարի Արեւելյան ու Կենտրոնական Եվրոպայի երկրներում հասարակական կազմակերպությունների ակտիվ մասնակցությամբ լոբբիստական մեծ արշավ է սկսվել գյուղատնտեսական համընդհանուր, էկոլոգիապես անվտանգ քաղաքականություն իրականացնելու համար:

Եվրամիության բյուջեից ամեն տարի 44 միլիարդ դոլարի հատկացումներ են առանձնացվում այն գյուղարտադրողների համար, ովքեր մասնակցում են այդ ծրագրին: Դրա 27 միլիարդը գնում է, այսպես ասած, ծավալային հատկացումներին, այսինքն ինչքան շատ հողակտորներ ունես ու ինչքան շատ ես արտադրում, այնքան փոխհատուցումներն ավելի մեծ կլինեն: Մնացած 17 միլիարդը ուղղվում է էկոլոգիական ստանդարտների բարձրացմանը: Այսինքն, եթե հենց ֆերմերին պատկանող հողատարածքում ծվարում է, ասենք, հազվագյուտ տեսակի մի թռչուն, ապա նա այս ծրագրի պահանջներով պարտավոր է գյուղատնտեսական աշխատանքներն այնպես կազմակերպել, որ դրանք չխանգարեն թռչունի նորմալ կենսագործունեությանը, օրինակ, 3 ամիս խոտը չպետք է հնձի, որպեսզի թռչունը կարողանա հանգիստ ձվադրել: Այդպիսի զոհողության համար ֆերմերին դրամական փոխհատուցում է տրվում, յուրաքանչյուր հա-ի համար՝ միջինը 300 դոլար գումար:

Ապագայում, երբ մեզ կհաջողվի մտնել Եվրամիության մեծ ընտանիքի մեջ, իբրեւ համամարդկային նշանակությամբ կենսաբազմազանությամբ առանձնացող երկիր, մեր քայքայված գյուղատնտեսությունը ուժերի բերելու աննախադեպ հնարավորություններ են բացվում մեր առաջ: Այս տարի Եվրամիությունը օրենքով ամրագրեց նաեւ այն դրույթը, ըստ որի փոխհատուցման ծավալներն առավել շատ կլինեն ոչ միայն կենսաբազմազանության պահպանման, այլեւ էկոլոգիապես մաքուր ու անվտանգ գյուղմթերք արտադրելու պարագայում: Այսինքն Եվրամիությունը առաջին պլան է մղում ոչ պակաս կարեւոր մի հանգամանք եւս՝ սպառողի շահերն ու նրա առողջության պահպանման մտահոգությունը: Համընդհանուր քաղաքականության ողնաշարը դառնում է օրգանական՝ առանց քիմիական միջոցների ու պարարտանյութերի օգտագործման, ոչ թե ինտենսիվ, այլ էքստենսիվ գյուղատնտեսության զարգացումը: Հիմնական շեշտադրումը դրվում է ոչ թե քանակական, այլ որակական արտադրության վրա: Քիմիական պարարտանյութերի փոխարեն առաջարկվում է օգտագործել բնական միջոցներ՝ գոմաղբ կամ հանքային ծագման նյութեր:

Վնասատուների ոչնչացումը եւս հորդորվում է կազմակերպել նույն մեթոդներով, օրինակ, մի վնասատուին կարելի է ոչնչացնել նույն այդ վնասատուի միջոցով: Կոլորադյան բզեզից «մաջուր» են սարքում, եւ այդ սարսափելի արգանակը շաղ տալիս դաշտի վրա: Եվ բզեզը հեռու է փախչում կարտոֆիլի ցանքսերից: Այսինքն, Եվրոպան փորձում է հնարավորինս մոտենալ իր արմատներին: Այդպիսի որոշում կայացվել է ընդամենը 2 ամիս առաջ: Այս քաղաքականության գլխավոր գաղափարախոսը Վալերի Ժեսկար դ՛ Էստենն է, որը եւ հանդես է եկել նման առաջարկով: Ի դեպ, Լեհաստանում ու Հունգարիայում գյուղատնտեսությունը վաղուց արդեն զարգանում է հենց այդ սկզբունքներով: Կոնկրետ այս երկրների համար այս քաղաքականությունը շատ շահավետ կարող է լինել, որովհետեւ նրանք այդ ճանապարհը արդեն անցել են եւ մեծ պաշարներ կարող են կորզել դրամական սուբսիդիաների պատկառելի զանգվածից:

Այս ամենը ուտոպիա չէ, այլ մշտապես քաղցած մեր բյուջեն սնելու միանգամայն իրական միջոց: Եթե, իհարկե, մինչ Եվրամիություն մուտքը կարողանանք ճիշտ նախապատրաստվել ողջ Եվրոպան աստիճանաբար համակող այս փոփոխություններին եւ կարողանանք պահպանել բնությունից մեզ պարգեւ տրված սքանչելի կենսաբազմազանությունը: Այդ քաղաքականությունը նաեւ մաքուր սնունդ կապահովի մեզ ու եվրոպական հանրությանը, որ վերջապես փորձում է վերադառնալ դեպի բնությունը, ազատվել քաղաքակրթության չարիքներից:

ԿԱՐԻՆԵ ԴԱՆԻԵԼՅԱՆ

ՀՀ Կենտրոնական բանկը մշակել է բանկերում վերստուգումների իրականացման ձեռնարկ

ԵՐԵՎԱՆ, 21 ՕԳՈՍՏՈՍ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ: Այսուհետ Հայաստանի տարածքում գործող բանկերում եւ օտարերկրյա բանկերի մասնաճյուղերում վերստուգումները իրականացվելու են ՀՀ Կենտրոնական բանկի կողմից մշակված «Բանկերում վերստուգումների իրականացման ձեռնարկ»-ի համաձայն: Ինչպես օգոստոսի 21-ի ասուլիսին հայտնեց ԿԲ-ի Բանկային մեթոդաբանության եւ վերլուծությունների վարչության պետ Դավիթ Սարգսյանը, ԿԲ-ն անցում է կատարում ռիսկերի վրա հիմնված վերահսկողության իրականացմանը, եւ անհրաժեշտություն էր առաջացել հստակ սահմանել այն օբյեկտիվ չափանիշները, որոնց հիման վրա իրականացվում են բանկերի վերստուգումները: Ըստ նրա, այսուհետ վերստուգման կենթարկվի ոչ թե բանկերի գործունեությունն ամբողջությամբ, այլ կհայտնաբերվեն եւ կվերստուգվեն բանկի գործունեության առավել ռիսկային ոլորտները: Այդ առումով, Դավիթ Սարգսյանի հավաստմամբ, ձեռնարկի առկայությունը նպատակահարմար է նաեւ առեւտրային բանկերի համար. այն հնարավորություն է տալիս առավել թափանցիկ դարձնել վերստուգման մեխանիզմը: Իսկ Կենտրոնական եւ առեւտրային բանկերի միջեւ ծագած դատական վեճերի ժամանակ այն կարող է հանդիսանալ որպես հիմնավոր փաստաթուղթ:

Բնակտարածքները տրվեցին փախստականներին

Կառավարությունը երեկ 122 փախստական ընտանիքների անհատույց սեփականաշնորհեց նրանց կողմից օգտագործվող բնակտարածքները: Նման կերպ բնակարանային խնդիրը վերջին 3 տարվա ընթացքում լուծած փախստականների ընտանիքների թիվը հասավ 273-ի: Այս մասին երեկ տեղեկացրեց փախստականների եւ միգրացիայի վարչության պետ Գագիկ Եգանյանը: Նա նաեւ նշեց, որ շուտով եւս 70 ընտանիք սեփականության իրավունքով կստանա իր բնակտարածքները:

Գագիկ Եգանյանը հայտնեց, որ համաձայն 1997 թ. տվյալների, Հայաստանում բնակվում է 310 հազար փախստական: Նրանցից 64 հազարն ստացել է Հայաստանի քաղաքացիություն: Բնակարանով ապահովվածության կարիք ունի 11 հազար 500 ընտանիք: Դրանցից առավել անապահով 3500-ի բնակարանով ապահովման հոգսն իր վրա է վերցրել պետությունը: Այդ ծրագրի արժեքն է 20 մլն դոլար:

Ա. Մ.

«ԱԶԳ» ՕՐԱԹԵՐԹ
Հրատարակութեան ԺԲ տարի
Հիմնադիր եւ հրատարակիչ
«ԱԶԳ ՕՐԱԹԵՐԹ» ՍՊԸ
Երեւան 375010, Հանրապետութեան 47
Ֆաքս: 374-1-562863
e-mail: azg2@arminco.com
www.azg.am
Գլխաւոր խմբագիր
ՅԱԿՈԲ ԱՒԵՏԻՔԵԱՆ / հեռ. 521635
Խմբագիր
ՊԱՐՈՅՐ ՅԱԿՈԲԵԱՆ / հեռ. 529221
Լրագրողների սենեակ / հեռ. 581841
Համակարգ. ծառայութիւն / հեռ. 582483
Շուրջօրյա լրահավաք ծառայություն / հեռ. 529353
Apple Macintosh
համակարգչային շարուածքը «Ազգ» թերթի

Թերթի նիւթերի ամբողջական թէ մասնակի արտատպումները տպագիր մամուլի միջոցով կամ ռադիոհեռուստատեսութեամբ, առանց խմբագրութեան գրաւոր համաձայնութեան, խիստ արգելւում են, համաձայն ՀՀ հեղինակային իրաւունքի մասին օրէնքի:
Նիւթերը չեն գրախօսւում ու չեն վերադարձւում

«AZG» DAILY NEWSPAPER
Editor-in-chief
H. AVEDIKIAN / phone: 521635
47 Hanrapetoutian st.,
Yerevan, Armenia, 375010

Ըստ փորձաքննության, բոլոր ամբաստանյալները մեղսունակ են

Դատարանում շարունակվում է փորձաքննությունների արդյունքների հրապարակումը

«Հոկտեմբերի 27»-ի դատավարությունը երեկ շարունակվեց փորձաքննությունների եզրակացությունների հրապարակմամբ: Տոքսիկոլոգիական փորձաքննությունների արդյունքներից հետաքրքրական էր, որ Կարեն Հունանյանն ու Դերենիկ Բեջանյանը ահաբեկչությունից հետո կատարված ուսումնասիրությամբ օգտագործած են եղել սպիրտ, Վռամ Գալստյանը՝ ոգելից խմիչք, Նաիրի Հունանյանը հերոին տեսակի թմրանյութ, Էդիկ Գրիգորյանը՝ ոչինչ:

Այնուհետեւ դատարանում հրապարակվեցին դատահոգեբանական փորձաքննության արդյունքները, որոնց համապատասխան յոթ ամբաստանյալներից եւ ոչ մեկը անմեղսունակ չի ճանաչվել: Նաիրի Հունանյանը բնութագրված է որպես գիտակցությունը պարզ, կողմնորոշվող, իր արարքների համար հաշիվ տվող անձ, որը գործողությունների պահին աֆեկտի վիճակում չի գտնվել: Ահաբեկչությունից հետո չի ունեցել անսպասելիության եւ անելանելիության զգացում, Հունանյանի գործողությունները կրել են հետեւողական եւ նպատակամետ բնույթ: Նաիրի Հունանյանը փորձաքննությամբ բնութագրվում է որպես ինքնավստահ, մեծամիտ, առավել ազդեցիկ դառնալու ուժեղ ցանկություն ունեցող մարդ:

Հունանյաններից կրտսերը, ինչպես եւ հասկանալի էր ողջ դատավարությունից, փորձաքննության արդյունքներով պարզ է դարձել, որ ավագ եղբորը համարում է մեծ հեղինակություն: Կարեն Հունանյանը պատրաստ է անել ամենն, ինչ կասի եղբայրը՝ ընդհուպ սպանություն: Մեզ համար հետաքրքրական է գոնե այն, որ ըստ փորձաքննության, կամակոր, անհանդուրժող, ինքնահաստատման սխալ ձեւ ընտրած որակվող Կարեն Հունանյանը համարվում է հոգեպես առողջ:

Հետաքրքրական են նաեւ Էդիկ Գրիգորյանին վերաբերող փորձաքննության արդյունքները: Վերջինս Նաիրի Հունանյանին իր վաղեմի ընկերն է համարում, որի հետ բազմիցս խոսել է երկրի «ողբալի» վիճակից: Գրիգորյանը համարել է, որ հեղաշրջումն անհրաժեշտ է, սակայն առանց մարդկային զոհերի: Եվ այդ զոհերի առկայությունն էլ ոչնչացրել է, ըստ Էդիկ Գրիգորյանի, իրենց գաղափարը: Հետաքրքրական է, որ Էդիկ Գրիգորյանի կարծիքով, ահաբեկչությունից հետո իրենք պետք է ինքնասպան լինեին, որպեսզի հասարակությունը հասկանար իրենց եւ ընդուներ:

Ինչ վերաբերում է Վռամ Գալստյանին, ապա վերջինիս համար թերեւս ամենահուզող հարցն այն է, որ ինքը ոչ մեկի վրա չի կրակել, ոչ մեկին չի սպանել: Գալստյանը նույնպես, հակառակ իր պնդումների, փորձաքննության արդյունքների համաձայն, գործողությունների ընթացքում անսպասելիության զգացում չի ունեցել:

Այս փորձաքննության արդյունքների հրապարակման ժամանակ մեղադրող Գագիկ Ավետիսյանը հայտնեց, որ փորձաքննության ժամանակ ամբաստանյալները բացատրություններ են տվել կամովին: Նաիրի Հունանյանն այս կապակցությամբ դատարանին տեղեկացրեց, որ դեռ միջնորդությամբ հանդես կգա այդ «փորձագետներին» դատարան կանչելու համար, քանի որ Հունանյանի կարծիքով, եզրակացությունները նախօրոք պատրաստ են եղել: Էդիկ Գրիգորյանն էլ իր հերթին ավելացրեց, որ եզրակացությունների մեջ կան իրականությանը չհամապատասխանող նյութեր:

Ավարտելով դատահոգեբանական փորձաքննության արդյունքների հրապարակումը, դատարանն անցավ ահաբեկչության ժամանակ սպանվածների հագուստների փորձաքննության արդյունքների հրապարակմանը:

ԱՂԱՎՆԻ ՀԱՐՈՒԹՅՈՒՆՅԱՆ

Յունոշեւը խղճում է Ուզունյանին

Հայտնակական համարելով «27»-ի ամբաստանյալների արդարացումը

«Հոկտեմբերի 27»-ի գործով դատավարության ժամանակ Վազգեն Սարգսյանի իրավահաջորդի շահերի պաշտպան Օլեգ Յունոշեւը դատարանում հաճախակի է հանդես գալիս միջնորդություններով, որոնցում ուղղակիորեն կամ անուղղակի դատարանի կայացրած որոշումները որակվում են անօրինական: Հետաքրքրական է նաեւ, որ Յունոշեւի միջնորդություններն ակնհայտորեն հետեւողական են, մասնավորապես, այսպես թե այնպես վերաբերելով «27»-ի գործից անջատված կազմակերպիչների մասով գործին: Խնդիրն այստեղ այն է, որ անջատված մասով դեռեւս տարվում է նախաքննություն, այսինքն՝ այս քրգործի նյութերը համարվում են գաղտնի: Յունոշեւի հետ կապված թերեւս կարեւոր են այն հայտարարությունները, որոնք անում է պրն Օլեգ Յունոշեւը տարբեր ասուլիսների ժամանակ, գնահատականներ տալով ոչ միայն դատարանի որոշումներին, այլեւ մեղադրող կողմի եւ դատավորի գործողություններին: Այս եւ այլ հանգամանքների մասին «Ազգի» հարցերին պատասխանում է փաստաբան Օլեգ Յունոշեւը:

- Պրն Յունոշեւ, վերջին օրերին հատկապես շատացել են ձեր միջնորդությունները: Հիմնականում, ըստ ձեզ, ինչի կարող են բերել դրանք:

- Դրանք արվում են իմ վստահորդի իրավունքներն իրականացնելու նպատակով: Այսինքն իմ վստահորդն իրավունք ունի հարցաքննել վկաներին եւ ուսումնասիրել ապացույցները: Մինչդեռ դատարանն ընդունել է անօրինական որոշում՝ պետական մեղադրողի առաջարկով, այսինքն՝ կրճատել է դատականչված վկաների ցուցակը: Այդպիսով իմ վստահորդը զրկվել է իր իրավունքներից: Մեր միջնորդություններն ուղղված են այդ իրավունքները վերականգնելուն եւ դրանցից օգտվելուն:

- Դատարանում քանիցս հնչել են կարծիքներ, թե դուք այնքան էլ լավ չգիտեք ՀՀ օրենսդրությունը: Ի՞նչ եք մտածում այդ մասին:

- Ինձ համար անձամբ դժվար է պատասխանել այդ հարցին, բայց ես ցանկանում եմ ասել, որ հաճույքով կսովորեի գիտակ մարդկանցից Հայաստանի օրենսդրությունը, բայց, ցավոք, այս դատարանն այն տեղը չէ, որտեղ կարելի է սովորել:

- Անդրադառնալով ձեր վերջին ասուլիսում արված հայտարարություններին, արդյոք կարծո՞ւմ եք, որ փաստաբանը նման գնահատականներ պետք է տա դատարանի դահլիճից դուրս, անգամ կատարելով անձնական որակումներ:

- Այստեղ հարցը փաստաբանը չէ: Իր դատողություններն արտահայտելը յուրաքանչյուր մարդու գործն է: Փաստաբան է թե ոչ, տարբերություն չկա: Տարբերությունն այն է, որ փաստաբանը չի կարող արտահայտել օրենքին հակասող դատողություններ: Ես իրավունք ունեմ համարելու, որ դատավոր Սամվել Ուզունյանը հնարավորություն ունի հեռանալու, նա միշտ կարող է ինքնաբացարկ հայտնել, կարող է համաձայնել մեր՝ իրեն բացարկ հայտնելու միջնորդություններին: Այստեղ օրենքի հետ որեւէ հակասություն չկա: Ուզունյանին ես արդեն 2 տարի ուսումնասիրում եմ: Որպես մարդ ես նրան խղճում եմ, որ նա ընկել է նման

աննորմալ քաոսի մեջ, որ հսկայական ճնշում է զգում: Ես տեսնում եմ, թե դա ինչպես է անդրադառնում նրա առողջության վրա: Ես որպես մարդ նրան ցանկանում եմ բարիք: Նրա համար ամենալավը կլիներ պահպանել իր բարի անունը, իր առողջությունը եւ հեռանալ: Նրա համար դժվար կլինի այս դատավարությունից հետո ապրել Հայաստանում: Ես շփվում եմ մարդկանց հետ եւ նրանց վերաբերմունքը միանշանակ վատ է Ուզունյանի նկատմամբ:

- Ինչո՞ւ դատավարությանը միացավ նաեւ «Հանրապետություն» կուսակցության ներկայացուցիչ Արամազդ Զաքարյանը: Արդյոք դա կարելի՞ է հասկանալ ոչ բավարար գնահատական ձեր աշխատանքին կամ լրացում:

- Եթե ես զգայի անվստահություն կամ ինձ հայտնվեր ոչ լավ գնահատական, դա կավարտվեր նրանով, որ ամենամոտ չվերթի թռիչքի տոմս կվերցնեի եւ կմեկնեի: Այնպես որ այստեղ նման խոսք անգամ լինել չի կարող: Ինչ վերաբերում է Զաքարյանին, ապա Արամ Սարգսյանի հեռանալու պարագայում հասկանալի է, որ իմ ծանրաբեռնվածությունը կկրկնապատկվեր: Ես եւ Արամ Սարգսյանը խորհրդակցում էինք, շատ բաներ կոորդինացնում: Եվ որպեսզի այդ ծանրաբեռնվածությունը մի քիչ թեթեւացվի, իմ վստահորդը որոշեց, որ Զաքարյանը լինելով հայ, իմանալով հայերեն, ինձ կօգնի փաստաթղթերի հետ աշխատանքում, ես նրան՝ օրենքի մեկնաբանություններում:

- Որո՞նք են ձեր հետագա քայլերը եւ ի՞նչ նպատակ են հետապնդելու:

- Հետագա քայլերն ուղղված կլինեն դատարանի անօրինական որոշումների վերացմանը, եւ հետո մենք մտադրություն ունենք շատ ուշադիր հետեւել դատախազների գործողություններին եւ արձագանքել: Եթե մենք այս դատավարությունից հեռանանք, այն կավարտվի շատ վատ: Ամբաստանյալներին կամ կարդարացնեն, կամ կտան փոքր ժամկետներ: Ըստ մեզ, նման հավանականություն կա, քանի որ հիմա ամբաստանյալի աթոռին նստածների մեղքի ապացուցվածության աստիճանը փաստացի չի տարբերվում Ալեքսան Հարությունյանի, Նաիրի Բադալյանի, Մուշեղ Մովսիսյանի մեղքի ապացուցվածության աստիճանից: Վերջիններիս արդարացրել են: Այդ դեպքում ի՞նչն է խանգարում ամբաստանյալներին: Ինչ-որ մի տեսանյութ, որը հաճախակի ընդհատվո՞ւմ է: Նույն այդ դատախազները վաղը կարող են ասել, որ տեսանյութն ապացույց չեն համարում: Ի՞նչ կմնա այդ դեպքում:

ԱՂԱՎՆԻ ՀԱՐՈՒԹՅՈՒՆՅԱՆ

Ապօրինության շղթան չի կտրվում

Գրեթե 7 ամիս ապօրինաբար ձերբակալված Հակոբ Ճառոյանի քրեական գործը Գեղարքունիքի մարզի 1-ին ատյանի դատարանից ուղարկվել է Լոռու մարզի առաջին ատյանի դատարան: Ընդ որում, դատավարությունն այդ ընթացքում այդպես էլ չսկսվեց, ինչը քր. գործի անհիմն եւ սարքովի լինելու եւս մեկ, անուղղակի ապացույցն է:

Գեղարքունիքի մարզի դատախազության, մասնավորապես Հովսեփ Սարգսյանի եւ Վարդան Ավետիսյանի՝ կեղծ ապացույցների հիման վրա սարքած գործն այդ մարզի առաջին ատյանի դատարանում չլսելու պատճառը մարզի դատախազ Ա. Մարգարյանին գրած նամակում Հակոբ Ճառոյանը համարում է դատավորների՝ դատախազության ճնշմանը չենթարկվելու ցանկությունը: Գործն իր վարույթն ընդունած առաջին դատավորը ինքնաբացարկ հայտնեց, 2-րդին բացարկ հայտնեցին մեղադրողն ու այսպես կոչված տուժողը՝ Ճոճկան գյուղի գյուղապետ Վարուժան Թամազյանը, իսկ 3-րդն այդ գործն ուղարկեց Լոռու մարզ:

Այդուհանդերձ, Հակոբ Ճառոյանը համոզված է, որ իրականությունը բացահայտվելու է եւ մեղադրանք է հարուցվելու «տուժողի» դեմ: Դրանից էլ, ըստ նամակագրի, վախենում է Գեղարքունիքի մարզի դատախազությունը, քանի որ այդ դեպքում «տուժողը» խոսելու է...

«Առաջարկում եմ Ձեզ, Լոռու մարզի դատախազին խնդրելու եւ նրա աշխատողներին անհարմար վիճակի մեջ դնելու փոխարեն որպես մեղադրողներ քր. գործը հարուցող Հովսեփ Սարգսյանին ու մեղադրական եզրակացությունը կազմող Վարդան Ավետիսյանին դատարան ուղարկեք: Դուք էլ որպես գլխավոր մեղադրող եկեք: Կարող եք չկասկածել, որ օրենսդրական քաոսային (գումարած «տուժողը») միասին կպարտեմ, իմ անմեղությունը կհիմնավորեմ, կապացուցեմ, որ կեղծ ու շինծու ապացույցները «տուժողի» եւ դատախազության աշխատակիցների օգնությամբ են ստեղծվել», նշում է Հակոբ Ճառոյանը եւ համոզմունք հայտնում, որ ինքը հասնելու է իրականության բացահայտմանը, ինչպես նաեւ իրական հանցագործներին պատժելուն:

Ա. Մ.

«Չվերափոխված Թուրքիան...»

Սկիզբը՝ էջ 1

ՀՅԴ-ն գտնում է, որ Հայաստանի եւ Թուրքիայի միջեւ չեն կարող հաստատվել բնականոն հարաբերություններ, քանի դեռ վերջինս չի ճանաչել Հայոց ցեղասպանությունը եւ չի պահպանում չեզոքություն ԼՂՀ խնդրում:

«Չճանաչելով Հայոց ցեղասպանությունը՝ Թուրքիան չի կարող դառնալ վստահելի հարեւան, գործընկեր, քաղաքակիրթ երկիր: Չպահպանելով չեզոքություն ղարաբաղյան խնդրում, ձգտելով ստանձնել միջնորդի դեր այդ գործընթացում՝ Թուրքիան փաստորեն խոչընդոտում է խնդրի արդար լուծմանը, խափանում դրան ուղղված միջնորդական ջանքերը», ասաց Ա. Ռուստամյանը՝ շեշտելով, որ Թուրքիայի կողմից առաջ քաշված հենց այս խնդիրները շոշափող նախապայմաններն գալիս են ապացուցելու, որ հարցը սոսկ առեւտրատնտեսական հարաբերությունների զարգացման շրջանակներում չէ: «Անգամ հարաբերությունների կարգավորման տնտեսական շահավետության ճանապարհները բացելու մասին խոսելիս էլ պիտի նկատի ունենալ, որ անհրաժեշտ է ապահովել մեր տնտեսական անվտանգությունը, եւ որ այդ ճանապարհները պետք է ձգվեն ինչպես արեւմուտքից արեւելք, այնպես էլ հյուսիսից հարավ: Միայն այս դեպքում Հայաստանը կդառնա խաչմերուկային երկիր ու կապահովվի մեր տնտեսության զարգացման բազմակողմանիությունը», վստահ է ՀՅԴ ներկայացուցիչը: Ի վերջո, ըստ Դաշնակցության, տարածաշրջանային կայունություն եւ խաղաղություն չի կարող երաշխավորվել, եթե հաշվի չեն առնվում տարածաշրջանի մյուս պետությունների՝ Ռուսաստանի եւ Իրանի շահերը:

Այսպիսով, ՀՅԴ-ն գտնում է, որ, այո, պետք է գնալ հայ-թուրքական հարաբերությունների կարգավորման, բայց բոլոր այս նախապայմաններով: «Իսկ պետական մոտեցումն այսօր նախատեսում է գնալ հարաբերությունների կարգավորման առանց նախապայմանների՝ սակայն օրակարգում ունենալով Հայոց ցեղասպանության ճանաչման խնդիրը: Մեր եւ պետական մոտեցման տարբերությունը նրանում է, փաստորեն, որ մենք կամենում ենք խնդրի լուծում հաջորդականության սկզբունքով, իսկ վերջինս՝ զուգահեռության: Եթե քայլեր ձեռնարկվեն առանց նախապայմանների Թուրքիայի հետ հարաբերություններ ձեւավորելու ուղղությամբ, ինչպե՞ս կվարվի ՀՅԴ-ն, որը եւս այս իշխանության մաս է: Ըստ Ա. Ռուստամյանի, քանի դեռ մեր պետական քաղաքականությունը հետամուտ է Հայոց ցեղասպանության ճանաչման խնդրին, Թուրքիայի հետ հարաբերությունների հաստատման վերաբերյալ ՀՅԴ-ի եւ պետական մոտեցումները տարբերվում են լոկ մարտավարական տեսանկյունից: «Այդ մարտավարությունը կհղկվի, գործելու լավագույն ձեւերը կփորձենք գտնել»:

Կոալիցիոն կառավարության մաս կազմող քաղաքական մյուս ուժը՝ ՀՀԿ-ն, կուսակցության խորհրդարանական խմբակցության ղեկավար Գալուստ Սահակյանի տեղեկացմամբ, առայժմ չի ձեւակերպել իր դիրքորոշումը, քանի որ այս պահին հայ-թուրքական հարաբերությունների կարգավորման ուղղությամբ կոնկրետ քայլեր չկան մեր արտաքին քաղաքականության օրակարգում: «Երբ հարցը դառնա օրակարգային, սկսվի պետական հայեցակարգի մշակումը, մենք, կոալիցիայի մյուս կուսակցությունները եւս, կքննարկենք եւ կներկայացնենք իրենց դիրքորոշումները»:

Ինքը՝ Գալուստ Սահակյանը, գտնում է, որ «պիտի սկսել տնտեսական համագործակցություն առանց որեւէ պարտավորության՝ ինչպես Հայաստանի, այնպես էլ Թուրքիայի կողմից՝ տեր մնալով Հայ դատին, Հայոց ցեղասպանության ճանաչման խնդրին: Տնտեսական կապերի հաստատումը խիստ շահավետ կլինի ոչ միայն Հայաստանի, այլեւ ողջ Հարավային Կովկասի համար»:

Հակառակ օրակարգում նման հարց չլինելու մասին Գ. Սահակյանի վստահեցմանը, կոալիցիայի երրորդ անդամի՝ «Օրինաց երկիր» կուսակցության խորհրդարանական խմբակցության ղեկավար Սամվել Բալասանյանը հայտնեց, որ կոալիցիայի խորհրդի առաջիկա նիստում նախատեսվում է հայ-թուրքական հարաբերությունների կարգավորմանն առնչվող քննարկում: Պրն Բալասանյանը նշեց, որ իրենց կուսակցությունն իր դիրքորոշման մասին կկարողանա խոսել այս քննարկումից հետո:

«Ազգային միաբանությունը» եւս ավելի ուշ ժամկետներ նշեց խնդրի շուրջ իր տեսակետը հայտնելու համար:

«Արդարություն» դաշինքը ներկայացնող ՀԺԿ-ի տեսակետը Թուրքիայի հետ հարաբերություններ հաստատելու վերաբերյալ երկու ծայրահեղությունների միջեւ միջին դիրք է գրավում: «ՀԺԿ նախընտրական ծրագրի համաձայն Հայաստանը պիտի ձգտի ունենալ նորմալ հարաբերություններ իր հարեւանների հետ, եւ մեր տարածաշրջանը հակամարտության գոտուց պիտի վերածվի համագործակցության գոտու: Բայց Թուրքիայի հետ հարաբերություններ հաստատելիս չպիտի տուժի պատմական արդարությունը, մեր ազգային արժանապատվությունը: Կարծում ենք՝ վաղ թե ուշ Թուրքիան ինքը կճանաչի Հայոց ցեղասպանությունը», «Ազգին» ասաց կուսակցության մամլո պատասխանատու Ռուզան Խաչատրյանը: Տիկ. Խաչատրյանը հավաստեց, թե իրենք կողմ են կարգավորմանն ուղղված շփումներին հարեւան պետության եւ շահագրգիռ բոլոր կողմերի հետ թե՛ պետական, թե՛ հասարակական մակարդակներով: «Կարծում ենք՝ հարաբերությունների կարգավորումը, սահմանների բացումն այս պահին գործընթաց է, գուցե նաեւ երկարատեւ գործընթաց եւ չպիտի դիտել այն որպես կայացած փաստ»:

Եվ հետաքրքրական է, թե խնդրի շուրջ արդեն իսկ ուրվագծվող տարաձայնությունները ինչպես կլուծվեն նախ կոալիցիոն կուսակցությունների, ապա նաեւ ընդհանուր առմամբ Ազգային ժողովի շրջանակներում, երբ հարցը դառնա մեր նոր խորհրդարանի քննարկման նյութ ու երբ մեր խորհրդարանը փորձի ձեւակերպել միասնական դիրքորոշում խնդրի շուրջ:

Հայկական մշակույթի պաշտպանություն, թե՞...

Մեր թերթը երկու առիթով անդրադարձել է Հայկական հանրագիտարան հրատարակչության ներկայումս դիմագրաված շենքային դժվարությանը: Այդ հրապարակումներում հարցականի տակ չենք դրել Հանրագիտարանի զբաղեցրած շենքի նոր սեփականատիրոջը` «Ինեկոբանկ» ՓԲԸ-ի իրավասությունների հարցը, այլ քննադատել ենք պետության վերաբերմունքը Հանրագիտարանի հետագա գործունեությունը պատշաճ ձեւով ապահովելու խնդրի նկատմամբ: Այսուհանդերձ, «Ինեկոբանկի» տնօրինությունը հարկ է համարել իր տեսակետից անդրադառնալ մեր հրապարակումներին, ինչը նրա իրավունքն է եւ համապատասխանում է մեր թերթի սկզբունքներին:

Վերջերս մամուլում տպագրվել են մի շարք հոդվածներ կապված Թումանյան-17 հասցեում գտնվող շենքի առք ու վաճառքի հետ: Քանի որ շենքը վաճառվել է «Ինեկոբանկ» փակ բաժնետիրական ընկերությանը, հարկ ենք համարում հասարակությանը պարզաբանել մեր տեսակետը այդ կապակցությամբ:

«Ինեկոբանկ» ՓԲԸ. վարձակալական հիմունքներով զբաղեցրել է սույն շենքի մի մասը սկսած 1996 թ: Շենքը ինչպես այսօր, այնպես էլ այն ժամանակ գտնվում էր անմխիթար վիճակում եւ կարիք ունի կապիտալ վերանորոգման: Համաձայն ՀՀ քաղաքաշինության նախարարության «Հայկական սեյսմակայուն շինարարության եւ կառուցվածքների պահպանման գիտահետազոտական ինստիտուտ» ՓԲԸ մասնագիտական եզրակացության, շենքը չի համապատասխանում սեյսմակայունության տարական պահանջներին, հիմքերը եւ կմախքը պետք է ամրացվեն եւ հիմնովին վերանորոգվեն, պետք է փոխվեն ջրի եւ կոյուղու ներքին ցանցերը, միջհարկային փայտյա ծածկերը պետք է փոխարինվեն երկաթբետոնյա ծածկերով եւ այլն: Դրա համար անհրաժեշտ են խոշոր կապիտալ ներդրումներ, ըստ նախահաշվարկի` մոտ 1 մլն ԱՄՆ դոլար: Մենք կարծում ենք, որ Հայկական հանրագիտարանի հրատարակչությունը, որը նույնպես գտնվում էր այդ շենքում, հրաժարվել էր սեփականաշնորհումից, հաշվի առնելով հատկապես այդ հանգամանքը: Բանկը գնաց այդ, կարծում ենք, բավական համարձակ քայլին հաշվի առնելով այն, որ սույն շենքում աշխատում ենք շուրջ ութ տարի, ունենք մշտական հաճախորդների հոծ զանգված, որն արդեն ընտելացել է բանկի տեղին եւ, վերջապես, շենքը որպես բանկի տարածք ունի լավ դիրք: Կարծում ենք, որ սույն դեպքում պետության, հասարակության եւ բանկի շահերը լիովին համընկնում են: Բոլոր կողմերն էլ շահագրգիռ են եւ համոզված, որ Երեւանի կենտրոնը կզարդարի ամուր, գեղեցիկ ու խնամված եւս մեկ շենք եւ կպահպանվի լավ վիճակում: Հայտարարվել է շենքի կապիտալ վերանորոգման մրցույթ, արդեն ամփոփվել են նախնական արդյունքները ու ընտրվել մի քանի տարբերակներ: Իհարկե, վերջնական որոշումը կընդունվի քաղաքի ճարտարապետական վերահսկողության մարմինների հետ համաձայնեցնելուց հետո:

Նշենք նաեւ, որ Կառավարության առաջարկությամբ «Ինեկոբանկ» ՓԲԸ-ն համաձայնվել է Հայկական հանրագիտարանի հրատարակչությանը անհատույց օգտագործման տրամադրել բանկի սեփականությունը հանդիսացող շենքից 600 քառ.մ. տարածք մինչեւ երեք տարի օգտագործման ժամկետով: Չնայած դրան, Հայկական հանրագիտարանի հրատարակչության ղեկավարությունը, զբաղեցնելով անհատույց տրամադրված տարածքները, հետեւողականորեն հրաժարվում է համապատասխան պայմանագիր կնքելու «Ինեկոբանկի» բազմաթիվ գրավոր առաջարկություններից:

Մենք կարծում ենք, որ եթե Հայկական հանրագիտարանի հրատարակչությունը տեղափոխվի այլ տարածք, ապա ոչ ուշ, քան 2005 թ. շենքը կունենա էականորեն նոր տեսք: Համոզված ենք, որ պահպանվել են նաեւ Հայկական հանրագիտարանի հրատարակչության եւ նրա կոլեկտիվի շահերը: Հրատարակչությունը իր իսկ մեղքով ի վիճակի չէ ոչ միայն վերանորոգել եւ պատշաճ վիճակում պահել շենքը, այլեւ նույնիսկ աշխատավարձ վճարել իր աշխատողներին (այն վճարվում է տպված եւ չվաճառվող հանրագիտարանների տեսքով): Հետեւաբար, բարեկարգ եւ ծախսեր չպահանջող այլ շենք ստանալը միայն կօգնի նրա աշխատանքների բնականոն կազմակերպմանը: Որքանով հայտնի է բանկին, նրան առաջարկվել են տարբերակներ: «Ինեկոբանկը» նույնպես բազմիցս առաջարկել է իր օգնությունը սույն հարցի լուծման գործում:

Բանկը գիտակցում է, որ հրատարակչությունը օգնության կարիք ունի: Բանկը ժամանակին օգնել է Հայկական հանրագիտարանի հրատարակչության կոլեկտիվին` անհատույց վերանորոգել է Հանրագիտարանին տրամադրված տարածքների այն մասը, որ զբաղեցնում է Հանրագիտարանի ղեկավարությունը, իր միջոցներով վերանորոգել ընդհանուր ներքին ցանցերը եւ այլն: Գործը հասել էր նրան, որ բանկը գնում էր Հանրագիտարանի հրատարակած եւ չվաճառվող գրքերը: Բայց պետք է գոնե հետեւողական լինել: Տարիների փորձը ցույց է տվել, որ Հայկական հանրագիտարանի հրատարակչությունը ոչ միայն լավ սեփականատեր չէ, այլեւ այդպիսի սեփականության կարիքը չունի: Շենքում գտնվելու ողջ ընթացքում նա զբաղեցրել է շենքի միայն մի մասը` մնացածը վարձակալության տալով: Այդ տեսակետից մեզ համար անհասկանալի են Հայկական հանրագիտարանի հրատարակչության վատ վիճակը շենքի վաճառքի հետ կապելու փորձերը` մի՞թե Հանրագիտարանը կլավացնի իր ֆինանսական դրությունը շենքի պահպանության մեծ ծախսերը իր վրա վերցնելով, թե՞ պատրաստվում է վերջնականապես այն ավերակի վերածել` անընդհատ ժամանակավոր վարձակալների տրամադրելով: Լրացուցիչ տարածքներ ունենալու եւ դրանք վարձակալությամբ ուրիշներին տալու ցանկությունն էլ երեւի հանդիսանում է նրա կազմակերպած աղմկոտ արշավի հիմնական նպատակը:

Մեզ համար անհասկանալի է նաեւ մամուլում հրապարակված այն տեսակետը, որ շենքի վաճառքը հարված է ընդդեմ հայկական մշակույթի: Կարծում ենք, որ հայկական մշակույթի դեմ հարված է Հայկական հանրագիտարանի հրատարակչությանը ապաշնորհ տնտեսվարման պատճառով սնանկացման եզրին հասցնելը, ինչի տխուր եւ ցայտուն օրինակ է նկուղներում պահվող շուրջ 25 000 կտոր չիրացվող գրականությունը: Եվ սրա հետ ոչ մի կապ չունի շենքի վաճառքը` այն միակ ելքն է շենքը փրկելու համար:

Մենք հասկանում ենք Հայկական հանրագիտարանի հրատարակչության կոլեկտիվի զգացմունքները եւ ցանկությունը դուրս գալու ծանր վիճակից: Բանկը եւս մեկ անգամ կրկնում է իր պատրաստակամությունը` օգնելու նրան: Բայց մենք կարծում ենք, որ դա հնարավոր է միայն հրատարակչության կոլեկտիվի կողմից իրավիճակի իրատես գնահատման դեպքում` Հայկական հանրագիտարանի հրատարակչությունը լավ սեփականատեր չէ: Չի կարելի ստեղծել արտաքին թշնամու կերպար սեփական անզորությունը արդարացնելու համար: Չկա այդ թշնամին, «Ինեկոբանկը» միայն լավ աշխատող ձեռնարկություն է եւ լավ սեփականատեր:

«ԻՆԵԿՈԲԱՆԿ»

Ազգային կադրերի վարչություն

Քարտերը քաղաքացիներին պարտադրելու գործընթացը կասեցվել է մինչեւ խնդրի վերջնական լուծումը

Սկիզբը էջ 1

Բայց եկեղեցին բնականաբար չէր կարող, կենտրոնանալով զուտ հոգեւոր կամ աստվածաբանական հարցերի վրա, անուշադրության մատնել համազգային նշանակություն ունեցող այլ հարցերը: Բացի հոգեւոր հարցերից, կան նաեւ այլ մտահոգիչ խնդիրներ, ուստի իր պաշտոնական փաստաթղթում նաեւ ընդգծել է, որ ցանկալի է համընդհանուր օգտագործման քարտի փոխարեն առանձին ոլորտների համար նախատեսել առանձին քարտեր (հարկային, բանկային եւ այլն) տարբեր համարներով, նաեւ հստակեցնել, թե ո՞ր տեղեկատվական համակարգերի միջեւ եւ ո՞ր դեպքերում է թույլատրելի տվյալների փոխանակումը: Նկատի ունենալով, որ «Անհատական ծածկագրերի մասին» օրենքի հետ մեկտեղ ընդունվել են համակարգն ի մի բերող «Անհատական ծածկագրերի մասին» եւ «Բնակչության պետական ռեգիստրի մասին» օրենքները, առաջարկել է իր մասնանշած փոփոխություններին համապատասխանեցնել նաեւ այս օրենքները եւ հարցին առնչվող այլ փաստաթղթեր:

Սակայն, եթե անգամ եկեղեցին սահմանափակվեր սոսկ հոգեւոր ոլորտով, միեւնույն է, ես չէի դիտի այդպիսի կողմնորոշումը կոմպրոմիսային: Կոմպրոմիսային կարելի է համարել, օրինակ, Ուկրաինայի ուղղափառ եկեղեցու դիրքորոշումը, որով նա առաջարկեց ոչ թե շտկել օրենքը քրիստոնեական հոգեւոր ըմբռնումներին համապատասխան, այլ պահանջեց միայն վերապահություն անել հավատացյալ քրիստոնյաների համար` չպարտադրելով նրանց համարանիշ ստանալ: Ի տարբերություն Ուկրաինայի, Հայ եկեղեցին առաջարկեց ընդհանրապես վերացնել հոգեւոր խնդիրը, նկատի ունենալով, որ այդ համակարգի տակ չի կարող գտնվել նաեւ այսօրվա անհավատը, քանի որ նա էլ է վաղը դարձի գալու: Ես գտնում եմ, որ հոգեւոր խնդիրն իրոք լուծված կլինի, եթե Ազգային ժողովն ընդունի Հայ եկեղեցու առաջարկած օրենսդրական փոփոխությունները:

- Ըստ ձեզ, խնդիրն ինչպե՞ս լիարժեք լուծում կստանա:

Կարելի է հասկանալ պետական մարմնի այն դիրքորոշումը, ըստ որի նա ավելի հեղինակավոր եւ իր համար պարտադիր է գտել եկեղեցու հարցադրումները միայն հոգեւոր ոլորտի առնչությամբ: Ուստի այն, որ մյուս առաջարկները չեն ընդունվել, ես արտառոց չեմ գտնում, թեպետ շատ եմ ուզում «չեն ընդունվել» բառին հավելել «առայժմ» բառը: Խնդիրը լիարժեք լուծում կստանա, եթե օրենսդրորեն վերացվի ամբողջատիրական համակարգի, տոտալ հսկողության վտանգի հնարավորությունը, որն առայժմ գոնե ես տեսնում եմ օրենքում, եւ որը կարող է վերանալ Հայ առաքելական եկեղեցու մյուս առաջարկների, ինչպես նաեւ մի շարք այլ փոփոխությունների ընդունումով: Եկեղեցին իր խոսքն ասաց, մնում է, որ, հոգեւոր հարցերից զատ, մյուս հարցերի վերաբերյալ խոսեն հասարակական եւ իրավապաշտպան կազմակերպությունները, հեղինակավոր մարդիկ, մշակույթի գործիչները:

- Ինչն եք համարում վտանգավոր նոր ներդրվող համակարգում այս պահին:

- Այն, որ հաճախ են այս խնդրի առնչությամբ հիշատակվում Հովհաննու Հայտնությունը եւ «մարդու անվան թիվ» հասկացությունը, արդարացված է նաեւ աշխարհիկ ըմբռնումների համատեքստում: Հայ եկեղեցին, ինչպես բոլոր մյուս եկեղեցիները, մերժեց թվերի մոգական ներգործությունը մարդու վրա, բայց նշեց, որ մարդկանց թվակալումը դիտում է որպես գուցե չգիտակցված, բայց աստվածընդդեմ քայլ: Այո, այդ քայլը քաղաքացին չի անում, այլ` իշխանությունը, որը փորձում է երկրում ստեղծել համապատասխան մթնոլորտ եւ իր քաղաքացուն տեղադրել այդ մթնոլորտում: Կրոնական իմաստով թվակալված մարդկանց համակարգը որակվում է սատանայական, եւ դա համահունչ է աշխարհիկ իմաստով սպասվածին: Պետությունն իր քաղաքացուն սկսում է դիտել որպես իր կամ անհատականությունից զուրկ էակի: Այստեղից կարող են բխել հեռու գնացող հետեւանքներ` մարդու արժանապատվության եւ իրավունքների առումով: Համարակալված մարդիկ ոչ թե պետության քաղաքացիներ են, այլ, ինչպես XX դարի պատմությունն է վկայում, համակենտրոնացման ճամբարների բնակիչներ: Դա աստվածընդդեմ եւ մարդատյաց հասարակարգին ներհատուկ համակարգ է: Իսկ ո՞վ է Աստծո դեմ եւ մարդուն ատողը, եթե ոչ սատանան, որը միշտ էլ բնակվում է այնտեղ, որտեղից վտարում են Աստծուն: «Անաստված» բառի իմաստը նույնն է ե՛ւ հավատացյալի, ե՛ւ անհավատի համար:

Ներկայիս իրավիճակում հարկավոր է սպասել Ազգային ժողովի որոշմանը, որի վրա է ընկնում ողջ պատասխանատվությունը: Օրենսդիր մարմնի դիրքորոշումից է կախված, թե ինչպիսին կլինի մեր պետության վերաբերմունքը իր քաղաքացիների հանդեպ: Ցանկալի կլիներ նաեւ, որ Ազգային ժողովը, կրկին անդրադառնալով հիշյալ օրենքին, լրջորեն վերանայեր նույնականացման ողջ համակարգը եւ վերացներ նաեւ այլ պոտենցիալ վտանգ պարունակող դրույթները:

Համենայն դեպս, քարտերը քաղաքացիներին պարտադրելու գործընթացը կասեցվել է մինչեւ հարցի վերջնական լուծումը:

- Չե՞ք կարծում, որ համակարգի հանդեպ անհանդուրժողականությունը մեծապես պայմանավորված է նաեւ հոգեբանական դրդապատճառներով: Ցանկացած նոր իրողություն սովորաբար մեծ դիմադրության է հանդիպում:

- Վստահաբար կարող եմ ասել, որ հոգեբանական խնդիրը` նույն հոգեւոր խնդրի մի այլ բեկումն է: Պարզեմ միտքս: Քրիստոնյա հավատացյալը չի ընդունում նույնականացման նոր համակարգը, որովհետեւ դիտում է այն որպես սրբապղծություն, որպես փորձ` հեռացնելու նրան Աստծուց, որի պատկերն է համարում իրեն` ընդունելով իր անունը որպես այդ հպատակության նշան: Այդ պատճառով ներմուծվող համակարգը նա համարում է կործանարար իր հոգու համար: Կա եւս մի մոտեցում, որին համամիտ են նաեւ նրանք, ովքեր չեն ընդունում քրիստոնեական վարդապետությունը կամ այդքան ցավագին չեն ընդունում շեղումներն այդ վարդապետության «տառից»: Այդ մոտեցումը հետեւյալն է: Համարակալել կարելի է իրեր, նույնանման առարկաներ: Ես մարդ եմ, անհատ, մարդկանց մասին ասում են «այսքան հոգի», ոչ թե` «այսքան հատ» (մեր լեզուն էլ է հաստատել, որ մարդը ան-հատ է): Եթե մարդկանց համարակալում են, ապա նույնացնում են բոլորին, զրկում են անհատականությունից: Այն պահից, երբ մարդկանց սկսում են հաշվել ոչ թե հոգիներով, այլ «հատով», դադարում են մարդկանց համարել կենդանի հոգի: Այդ իսկ պատճառով համակարգը պարզապես վիրավորական է ցանկացած մարդու համար: Սա նույն հոգեւոր հարցն է` աշխարհիկ ձեւակերպումով: Քրիստոնյաների մտավախությունը հոգու կործանման մասին է, մյուսներինը` «հոգի» հասկացության, ուստի եւ մարդու արժանապատվության վերացման մասին: Նույն խնդիրը քրիստոնեական մոտեցումով ներկայանում է որպես հոգեւոր, իսկ այլ մոտեցումով` հոգեբանական: Իհարկե, հասարակական դիմադրության պատճառները նաեւ բարոյական, քաղաքական եւ այլ երանգներ եւս ունեն, սակայն բոլոր այս խնդիրներից առաջնահերթը հոգեւորն է:

- Անհատական ծածկագրերի ներդրման պաշտպանները հաճախ են շրջանառում այն գաղափարը, թե համակարգի դեմ պայքարի հեղինակները ստվերային տնտեսվարողներն են, ում ձեռնտու չէ դրա ներմուծումը:

- Կարծում եմ, որ այդպես չէ. այսքան ժամանակ ես ականատես եմ եղել, որ համակարգին դեմ էին հասարակ մարդիկ, ամենաանպաշտպան խավերը` թոշակառուներ, նպաստ ստացողներ եւ այլն: Ծիծաղելի է ենթադրել, որ նրանք առնչություն ունեն դրամի ստվերային շրջանառությանը: Մինչդեռ հենց նրանց են խաբեությամբ եւ սպառնալիքներով պարտադրում ստանալ անհատական ծածկագրեր, պարտադրում են երեխաներին, ովքեր նույնպես որեւէ առնչություն չեն կարող ունենալ ստվերային երեւույթներին: Ցայսօր ինձ հայտնի չէ որեւէ գործարարի կամ մեծահարուստի հարկադրելու դեպք: Ստվերային ոլորտի որոշ ներկայացուցիչներ գուցեեւ մեծ ցանկություն ունեն թաքցնելու իրենց եկամուտները, սակայն համակարգի ընդդիմադիրների պահանջները այդ նպատակին չեն կարող ծառայել. նրանք պահանջում են ոչ թե վերահսկողության վերացում, այլ համարանիշի վերաիմաստավորում, անհատական ծածկագրի համապատասխան վերանվանում, կրոնական համոզմունքները վիրավորող խորհրդաբանության վերացում եւ այլն: Տարբեր ոլորտներում տարբեր քարտերի օգտագործումով վերահսկողության համակարգը ոչ թե կխաթարվի, այլ պարզապես կդառնա ավելի աստվածահաճո: Երբ ասում են, թե այդ դեպքում համակարգը չի գործի, մեզ թյուրիմացության մեջ են գցում. եվրոպական գրեթե բոլոր երկրները (բացառությամբ միայն սկանդինավյան երկրների եւ Իսլանդիայի) հենց այս համակարգով են իրականացնում վերահսկողության գործառույթը: Այնպես որ պետք չէ հասարակությանը գցել նաեւ այլ շփոթմունքի մեջ, ամեն վեճի ժամանակ հղում կատարելով եվրոպային եւ պնդելով, թե իբր ողջ Եվրոպան ընդունել է մեզ առաջարկվող համակարգը:

- Ինչո՞վ բացատրել ԱՄՆ տեխնիկական աջակցությունը: ԱՄՆ-ն ինքը կիրառո՞ւմ է նույնականացման այս համակարգը:

- Արդեն ասացի, որ Եվրոպայում կիրառվում է էապես տարբերվող համակարգ: Նույնը կարող եմ ասել ԱՄՆ-ի մասին: Ամերիկյան պաշտոնական փաստաթղթերին ծանոթ չեմ, բայց այս խնդրով զբաղվելիս զրուցել եմ ամերիկացիների հետ եւ տեղեկացել, որ այնտեղ կիրառվում են մի քանի քարտեր` իրենց (ոչ թե քաղաքացու) համարանիշներով, բանկային քարտ, ապահովագրման քարտ եւ այլն: Չծավալվելու համար ավելի լավ է նշեմ երեք օրինաչափություն` ա. իրեն եւ իր քաղաքացիներին հարգող ոչ մի երկիր չի կիրառի նման համակարգ, բ. այլ երկրներին արհամարհող եւ նրանց պոտենցիալ վասալ համարող երկիրը սովորաբար շահագրգռված կլինի նրանց այդպիսի համակարգ պարտադրել, գ. ամենաթույլ եւ ինքնասիրությունից զուրկ երկրները միայն հեշտությամբ կընդունեն իրենց պարտադրված այդ համակարգը: Սա էլ ընդունենք որպես հարցի առաջին մասի պատասխան:

- Հավանաբար համակարգից խուսափում են նաեւ արտագաղթելու մտադրություն ունեցողները, քանի որ իրենց տվյալները կարող են մատչելի դառնալ նաեւ դեսպանատների համար:

- Չունեմ այդպիսի տեղեկություն: Արտագաղթի առումով կարող եմ ասել հետեւյալը: Հայաստանում ցայսօր կա մի կայուն խավ, որը ոչ մի պարագայում չի լքի հայրենիքը` Հայ առաքելական եկեղեցու հավատարիմ զավակները: Ցավոք, նույնականացման այս համակարգի ներդրման պատճառով արդեն լսելի են դարձել նաեւ այս խավի ներկայացուցիչների մտադրությունները` համակարգի ներդրման դեպքում Գերմանիա կամ Պորտուգալիա մեկնելու մասին: Խոսում են հատկապես այդ երկրների մասին, քանի որ դրանք կտրականապես մերժել են քննարկվող համակարգը:

ԿԱՐԻՆԵ ՂՈՒԻՆԵԼՅԱՆ

ԱԶԳ

Միջազգային

«Հնդկական կաշին ամենաորակյալն է»

Հայաստանում Հնդկաստանի դեսպանը տեսնում է համագործակցության նաեւ այլ ոլորտներ

Օգոստոսի 27-ին «Արմենիա» հյուրանոցում կբացվի հնդկական կաշվե եւ մարզական ապրանքների ցուցահանդես, ինչպես նաեւ կկազմակերպվի գործարար համաժողով։ Հայաստանում Հնդկաստանի դեսպան Դեեպակ Վոհրայի Հայաստանի առեւտրաարդյունաբերական պալատում տեղի ունեցած երեկվա մամուլի ասուլիսը նվիրված էր այդ միջոցառմանը եւ ընդհանրապես Հնդկաստանի տնտեսությանն ու հայ-հնդկական տնտեսական համագործակցության հնարավորություններին։ Դեսպանը ներկաներին հաճելիորեն զարմացրեց հայերենի, ինչպես ինքն արտահայտվեց՝ «գրեթե կատարյալ» տիրապետմամբ եւ հումորի զգացումով, ինչի շնորհիվ ասուլիսն անցավ աննախադեպ աշխույժ մթնոլորտում։

Հայաստանում հնդկական արտադրանքի առաջին ներկայացման կազմակերպությամբ Դեեպակ Վոհրան նշեց, որ երկու պատճառ կա դրա անցկացման համար։ Առաջինը կապված է հնդկական կաշվի արդյունաբերության հետ։ Վերջինս ամենամեծածավալն ու որակյալն է աշխարհում։ «Ամենամեծ ծավալներ ունի Չինաստանը, բայց հնդկական կաշին ամենաորակյալն է», տեղեկացրեց դեսպանը եւ ավելացրեց, որ այս տարի Հնդկաստանում կարտադրվի 4-5 մլրդ դոլարի կաշվե արտադրանք։ Հայաստանը սովորական որակի կաշին ներմուծում է տարբեր երկրներից, իսկ որակյալ կաշին՝ Իտալիայից։ Իսկ Իտալիայից Հայաստան ներմուծվող կաշվի 80 տոկոսը, դեսպանի հավաստիացմամբ, հնդկական է, որովհետեւ իտալացի գործարարները գտնվում են Հնդկաստանում։ Հնդկական կաշվե արտադրանքի եւ գործարար համաժողովի հրավիրման նպատակն այն է, որ հայ գործարարները հնարավորություն ստանան ուղղակի կապ հաստատելու հնդիկ արտադրողների հետ։

Երկրորդ նպատակը հնդկական ներդրումների խրախուսումն է Հայաստանում։ Մինչ այժմ 2 խոշոր հնդկական ներդրումներ են կատարվել։ Առաջինը Արարատի ոսկու արդյունահանման ձեռնարկությունն է, որտեղ մինչեւ հաջորդ տարեվերջ շուրջ 100 մլն դոլար ներդրումներ կլինեն։ Երկրորդն ադամանդագործական «Ռոզի բլու» ընկերության ստեղծումն է, որտեղ 700 մարդու համար աշխատանք է ապահովվել։ Դեեպակ Վոհրան հույս հայտնեց, որ երրորդ խոշոր ներդրումը կլինի կաշվի բնագավառում։ Նա նաեւ նշեց, որ հնդկական կողմը շահագրգռված է, որ հնդկական «Սկորպիոն» ավտոմեքենաներն արտադրվեն Հայաստանում։ Դրանք «Պաջերո» մեքենաներին համարժեք որակ ունեն, բայց զգալիորեն զիջում են իրենց գնով։

Հայաստանում ներդրումներ կատարելու համար հնդիկ գործարարներին հրապուրում է մեր երկրի աշխարհագրական դիրքը, որը մոտ է Եվրոպային եւ ԱՊՀ երկրներին, գործունյա, կրթված եւ մատչելի աշխատուժը։

Ի պատասխան **«Ազգի»** այն հարցին, թե ի՞նչ ապրանք հնդկական կողմը կցանկանար Հայաստանից ներմուծել Հնդկաստան, դեսպանը պատասխանեց՝ գինի եւ «Սիգարոն» ծխախոտ։ Հայաստանից գնվում է նաեւ մետաղի ջարդոն։

Հայտնի է, որ Հնդկաստանը բարձր եւ տեղեկատվական տեխնոլոգիաների խոշոր երկիր է։ Այս ոլորտը ներկայումս 20 մլրդ դոլարի արտադրանք է տալիս, ինչը մինչեւ 2008 թ. նախատեսվում է հասցնել 80 մլրդ դոլարի։ Այս ոլորտում նույնպես հայ-հնդկական համագործակցության ստեղծման քայլեր են ձեռնարկվում։ Պրն Վոհրան հայտնեց, որ շուտով ոլորտը ներկայացնող պատվիրակություն կգա Հնդկաստանից, որտեղ պայմանագիր կնքի Հայաստանի կառավարության հետ։ Այս ոլորտում հնդիկ գործարարներին, բացի որակյալ եւ մատչելի աշխատուժից, հետաքրքրում է նաեւ ռուսերենի իմացությունը, ինչը չկա Հնդկաստանում։

Վերադառնալով կաշվի արտադրությանը եւ պատասխանելով այն հարցին, թե ինչպե՞ս են համատեղվում կովի սուրբ կենդանի լինելը եւ կաշեգործության զարգացումը Հնդկաստանում, դեսպանը դարձյալ պատասխանեց ոչ առանց հումորի. «Կովը սուրբ է, բայց գոմեշը՝ ոչ։ Կովը սուրբ է, բայց սատկում է։ Կաշի ենք ստանում նաեւ մողեսներից, կոկորդիլոսներից եւ օձերից, բայց երբ սատկում են»։

Հայաստանի առեւտրաարդյունաբերական պալատի փոխնախագահ Արամ Վարդանյանն իր հերթին նույնպես ընդգծեց Հնդկաստանի կաշվե արտադրության խոշոր երկիր լինելու հանգամանքը, ավելացնելով, որ Հայաստանը ժամանակին եղել է կոշիկ եւ կաշվե այլ ապրանքներ արտադրող երկիր, հետեւաբար համագործակցության մեծ հնարավորություններ կան։ Նույն հեռանկարները, ըստ Արամ Վարդանյանի, առկա են նաեւ տեղեկատվական տեխնոլոգիաների բնագավառում։

ԱՐՍ ՄԱՐՏԻՐՈՍՅԱՆ

Աղքատն աղքատ է նաեւ Հնդկաստանում

Հնդկաստանի դեսպանը՝ աղքատության խնդրի մասին

Երեկ Հայաստանում Հնդկաստանի դեսպան Դեեպակ Վոհրայի մամուլի ասուլիսի ժամանակ նրան ուղղեցինք այդ երկրում աղքատության վիճակին վերաբերող մեր հարցը։ Հայտնի է, որ այդ երկրի բնակչության մի զգալի մասը համարվում է աղքատ։ Նկատի ունենալով, որ վերջին տարիներին աղքատությունը խնդիր է դարձել նաեւ Հայաստանի համար, մեզ հետաքրքրում էր, թե աղքատության վերացման ինչպիսի քայլեր են ձեռնարկվում Հնդկաստանում։

- Մենք ունենք միջին խավ, որը կազմում է մոտ 500 մլն մարդ, 100 մլն հարուստներ եւ 300 մլն աղքատներ։ Հնդկաստանի տնտեսության ուժը միջին խավն է։ Յուրաքանչյուր տարի այն աճում է 20 մլն մարդով։ Այսինքն, այդքան մարդ աղքատներից անցնում են միջին խավ եւ այդքան էլ միջին խավից հարուստ խավ։

Կցանկանայի հայտնել, որ Մեծ ութնյակի երկրների ղեկավարների վերջին հանդիպման ժամանակ, որին առաջին անգամ հրավիրվել էին նաեւ որոշ զարգացող երկրներ, Հնդկաստանը հայտարարեց, որ ինքն այլեւս կարիք չունի ներկայումս իրեն օգնող 22 երկրների օգնության։ Երբ գործող ծրագրերն ավարտվեն, այլեւս օգնություն նրանցից չենք խնդրելու։ Ավելին. 2003 թ.-ին Հնդկաստանն օգնություն ստացողից դարձավ օգնություն տրամադրող դոնոր երկիր։ Ճիշտ է, մենք դեռեւս զարգացող երկիր ենք, որոշ երկրներից օգնություն ստանում ենք, բայց ավելի շատ երկրների օգնում ենք։ Հնդկաստանի համախառն ներքին արդյունքը երրորդն է ԱՄՆ-ից եւ Չինաստանից հետո եւ կազմում է 3,5 տրիլիոն դոլար։

Մենք կենտրոնացնում ենք մեր ուշադրությունը աղքատության վերացման համար, բայց դա խնդիր չենք համարում եւ աշխատում ենք լուծել։ Սակայն դրա համար դեռեւս տարիներ են անհրաժեշտ։

Ա. Մ.

Մեծ իրարանցում Դելիի օդանավակայանում

Երեկ Դելի-Սրինագար չվերթի օդանավի մեկնումից բառացիորեն մի քանի րոպե առաջ Դելիի օդանավակայանում ահազանգ ստացվեց, թե ինքնաթիռը զավթել են ահաբեկիչները։ «A-320» աէրոբուսի 53 ուղեւորների մեջ էին Հնդկաստանի կառավարության երկու նախարարներ՝ Չամալա Լալ Գուպտան եւ Աշոկ Պրադհանը։

Ձեռնարկվեցին անվտանգության արտակարգ միջոցներ՝ Դելիի օդանավակայանը շրջափակվեց, ուղեւորները դուրս բերվեցին, զրահամեքենաներով թռիչքադաշտ մուտք գործեցին հատուկ ստորաբաժանումների մարտիկներ։

Միգնյուզ գործակալության տվյալներով, իրարանցումը, սակայն, տագնապի ազդանշանի հաղորդման անսարքությունն է եղել։ Դա պարզվել է ավելի ուշ։ Իսկ մինչ այդ ապահովության նկատառումներով ինքնաթիռի սրահից դուրս են բերվել բոլոր ուղեւորները։ Թռչելու թույլտվությունն ստացվել է օդանավի բոլոր մասերի մանրակրկիտ զննությունից հետո միայն։

Իսրայելական զորքերը մտել են Ջենին, Նաբլուս եւ Թուլկարմ

Պաղեստինյան աղբյուրներ վկայակոչելով Ռոյթեր գործակալությունը հաղորդում է, որ իսրայելական տանկերը եւ պաշտպանության բանակի ստորաբաժանումները լույս հինգշաբթի գիշերը մտել են Այսրհորդանանի Ջենին, Նաբլուս եւ Թուլկարմ քաղաքներ։ Հաղորդվում է նաեւ, որ չորեքշաբթի երեկոյան իսրայելական առնվազն 10 տանկեր շրջապատել են Ռամալլա քաղաքի մատույցները. այդ քաղաքում է Պաղեստինյան ինքնավարության նախագահ Յասեր Արաֆաթի նստավայրը։

Թուլկարմ քաղաքում իսրայելական զրահատեխնիկայի գործողությունների հետեւանքով սպանվել է մեկ պաղեստինցի, չորս ուրիշներ վիրավորվել են։ Ռոյթերի տվյալներով, երեկ առավոտյան իսրայելցիները դուրս են եկել Ջենինից։ Նաբլուսում կատարվել են խուզարկություններ։ Զոհերի մասին որեւէ հաղորդում չի ստացվել։

Իսրայելը պաղեստինցիների հետ վարվող բանակցությունները ընդհատել է երեքշաբթի օրը Երուսաղեմում տեղի ունեցած ահաբեկչությունից հետո, երբ սպանվեց 20 մարդ եւ 100 ուրիշներ էլ վիրավորվեցին։

Վարչապետ Արիել Շարոնը կարճատեւ ելույթում սպառնացել է պաղեստինյան «Համաս» եւ «Իսլամական ջիհադ» արմատական կազմակերպությունների դեմ ռազմական գործողությունների դիմել, եթե Պաղեստինյան ինքնավարության ղեկավարները կտրուկ միջոցներ չձեռնարկեն ահաբեկիչների դեմ։

ԱՀԱԲԵԿՉՈՒԹՅՈՒՆ

Բաղդադում ՄԱԿ-ի ներկայացուցիչներն իրականում Իրաքի նկատմամբ ԱՄՆ-ի քաղաքականության զոհերն են

Օգոստոսի 19-ին Բաղդադում պայթեցվեց ՄԱԿ-ի ներկայացուցչությունը։ Պայթյունի հետեւանքով զոհվել է առնվազն 20 մարդ, որոնց թվում՝ ՄԱԿ-ի գլխավոր քարտուղար Կոֆի Անանի անձնական ներկայացուցիչ Սերջիո Վիերա դե Մելոն, 100-ն էլ վիրավորվել են։ Ահաբեկչական այս պայթյունին նախորդել է Իրաքի նախկին փոխվարչապետ Թահա Յասին Ռամադանի ձերբակալությունը, որն իրականացրել են Քրդստանի հայրենասերների միության նախագահ Ջալալ Թալաբանիին ենթակա փեշմերգաները։

Թահա Յասին Ռամադանն Իրաքում ուներ Սադդամ Հուսեյնի աջ թեւի համարում։ Թե ինչ առնչություն ունի նրա ձերբակալությունը ՄԱԿ-ի ներկայացուցչության պայթեցման հետ, դժվար է ասել։ Բայց որ պայթյունին անմիջապես հաջորդեց Երուսաղեմում պաղեստինցի մահապարտի ահաբեկչությունն ավտոբուսում, որի հետեւանքով զոհվել է 20 մարդ, անառարկելի փաստ է։

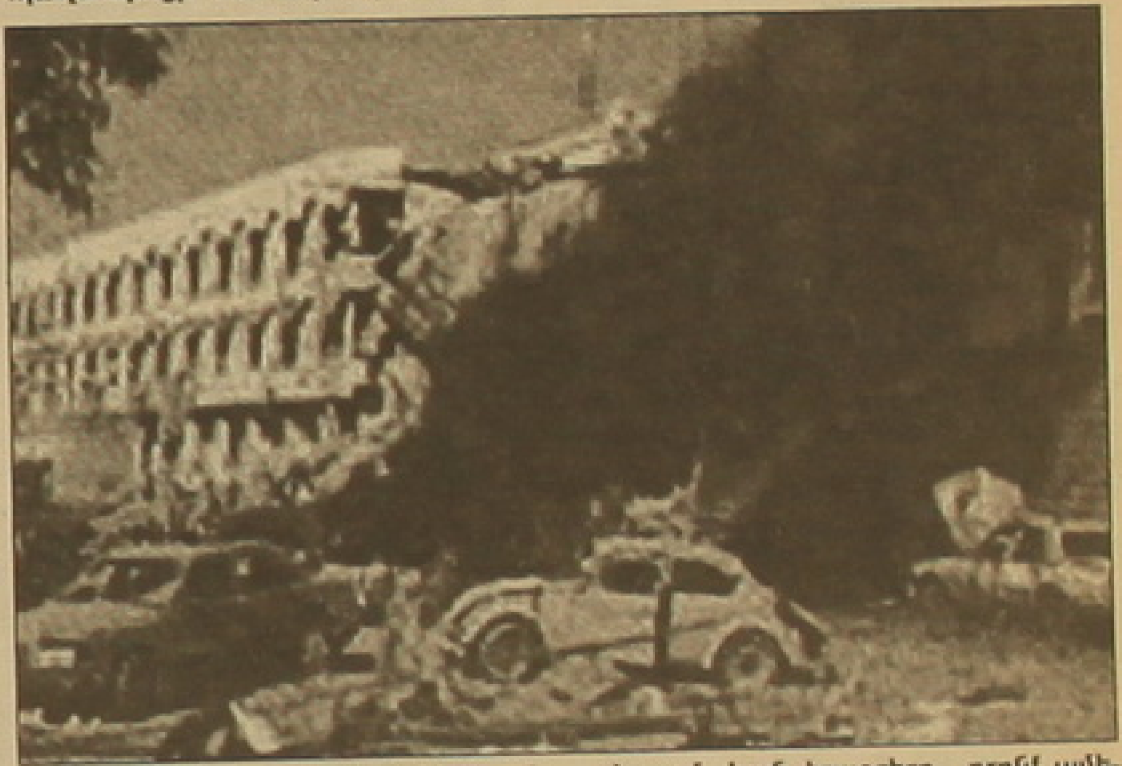

Վերոհիշյալ միջադեպերի հաջորդականությունը դեռեւս հիմքեր չի տալիս ենթադրելու դրանց կապակցվածության մասին։ Բայց եւ այնպես, այդ միջադեպերը ցույց են տալիս, որ ԱՄՆ-ն ու Իսրայելն սկսում են լրջորեն բախվել ահաբեկչության ուժին, եւ դա հետզհետե անդիմադրելի է դառնում վերջիններիս ահաբեկչական քաղաքականության համար։

Բաղդադում ՄԱԿ-ի ներկայացուցչության դեմ կատարված հարձակումը աննախադեպ արձագանք գտավ ողջ աշխարհում։ Մինչ միջազգային հանրությունը, այդ թվում նրա անդամներից Հայաստանը, խստագույնս դատապարտում էին ներկայացուցչության շենքում կատարված ահաբեկչական պայթյունն, իսկ ամերիկյան ուժերը խուճապի էին մատնվում, ՄԱԿ-ի պաշտոնական ներկայացուցիչ Ֆրեդ Էքհարդը հարկ համարեց դատապարտել Իրաքի, նրա իսկ խոսքերով, օկուպացիոն իշխանություններին՝ պատճառաբանելով, թե նրանք չեն ապահովել աշխատակիցների անվտանգությունը։

Այդ առումով անուղղակիորեն Էքհարդին միացավ ՄԱԿ-ի գլխավոր քարտուղար Կոֆի Անանը։ Նա ի պատասխան ԱՄՆ նախագահ Ջորջ Բուշի վարչակարգի արդարացումների, թե ՄԱԿ-ի աշխատակիցներն անվտանգության ապահովման պահանջ չեն ներկայացրել, հայտարարեց, որ աշխատակիցների անվտանգության ապահովումն Իրաքում տեղակայված ամերիկյան ուժերի պարտականությունն էր։

Թերեւս դատապարտման առումով հասկանալին Ջորջ Բուշն էր։ Նա պայթյունի իրագործումը վերագրեց մարդասպաններին եւ դրա կազմակերպման համար կանխավ պատասխանատու ճանաչեց «Ալ Ղաիդային» կամ Սադդամ Հուսեյնի կողմնակիցներին։

Պայթյունն, ըստ ամենայնի, իրագործել է մահապարտը եւ ինքն էլ զոհվել։ Ինքնասպանության գնով որեւէ գործողություն իրականացնողին դատապարտելը՝ առավել եւս մարդասպան համարելը համանման գործողությունների կանխման արդյունավետ միջոց լինել չի կարող։ Դրա համար անհրաժեշտ է ահաբեկչության պատճառների վերացումը։ Ակնհայտ է, որ ՄԱԿ-ի ներկայացուցչության գործունեությունը Բաղդադում օրինականացնում է Իրաքի ամերիկյան օկուպացիան։ Դրա հետ ինքնաբերաբար օրինականացվում են Իրաքում պաշտոնական Վաշինգտոնի հետպատերազմական ծրագրերը, որոնք ամենեւին չեն բացառում երկրի մասնատումը, ինչպես նաեւ հակաիրաքյան պատերազմը։

Մինչդեռ Միացյալ Նահանգներն Իրաքի դեմ պատերազմ սանձազերծելիս միանգամայն անտեսել էր ե՛ւ ՄԱԿ-ին ու նրա գլխավոր ասամբլեային եւ թե՛ Անվտանգության խորհրդին, ոտնահարելով միջազգային բոլոր նորմերը։ Ավելին, ՄԱԿ-ը ոչ մի կերպ չէր արձագանքել պատերազմի սանձազերծմանը, էլ չենք խոսում դա պաշտոնական հայտարարությամբ դատապարտելու կամ ԱՄՆ-ի դեմ եթե ոչ պատժամիջոցներ կիրառելու, գոնե այդ պատերազմին քաղաքական գնահատական տալու եւ դա ագրեսիա հռչակելու մասին։

Այդ կերպ, Բաղդադում ՄԱԿ-ի ներկայացուցչության դեմ կատարված ահաբեկչական հարձակումը ցույց է տալիս, որ իրաքցիների համար երկրի օկուպացմանը ՄԱԿ-ի մասնակցությունն այնքան է անընդունելի, որքան դրա ամերիկյան օկուպացումը։ Քանի որ այդ մասնակցությունը ենթադրում է ագրեսիայի օրինականացումը, հետեւաբար օկուպացման ուղղակի կամ անուղղակի մասնակիցներն ակամա նույնացվում են ագրեսորների հետ։

Այս ամենը հիմք է տալիս ենթադրելու, որ Բաղդադում ՄԱԿ-ի ներկայացուցիչները ոչ միայն իրաքցի մահապարտի, այլեւ Իրաքի նկատմամբ ամերիկյան ագրեսիվ քաղաքականության, երկրի օկուպացման, այդ քաղաքականությունն ու օկուպացումը ՄԱԿ-ի մասնակցությամբ օրինականացնելու պաշտոնական Վաշինգտոնի նկրտումների զոհն են դարձել։

ՀԱԿՈԲ ՉԱՔՐՅԱՆ

120-ամյա արաբը մահացել է բժշկին դիմելուց հետո

Զարմանալի դեպք է պատահել Միացյալ Արաբական Էմիրություններում։ 120-ամյա Հասան Սայեդ Աքշը, որը երկար ժամանակ զբաղվել էր մարգարտի արդյունահանմամբ, ամբողջ կյանքում երբեւէ չէր դիմել բժիշկներին եւ իր պատկառելի տարիքում անգամ կարող էր հպարտանալ հիրավի դյուցազնական առողջությամբ։ Առույգ ծերունին ամեն ինչ անում էր ինքնուրույն եւ բնավ նեղություն չէր տալիս իր բազմաթիվ զավակներին ու թոռներին։ Հասան Սայեդ Աքշի ազգականները կարծում են, որ նրա երկարակեցության պատճառը չափավոր եւ ճիշտ ընտրված սնունդն էր (արմավ, մեղր, ձուկ, սուրճ)։ Ծերունին թերեւս ավելի երկար ապրեր, եթե նրա խելքին չփչեր բժշկի դիմել ստամոքսի թեթեւ խանգարման պատճառը պարզելու համար։ Բժիշկները որեւէ լուրջ պատճառ չհայտնաբերեցին, բայց եզակի հիվանդին խորհուրդ տվեցին համենայն դեպս հիվանդանոցային զննության ենթարկվել։ Հիվանդանոց մտնելուց մի քանի ժամ հետո, սակայն, ծերունին մահացավ։

Պ. Ք.

Մշակոյթ

Նրա սիրտը Գեղամայ լեռներում է

«...Ինձ իմ երկիրը տարէք անձայն,
անշշուկ,
ինչպէս մեռեալին են տուն
բերում.
բերէք, ծաղր ու սուլոցի միջով,
ինչպէս դասալիքին են վերա-
դարձնում»:
Կ. Պ.

Կարիկ Պասմաճեանը որպէս բանաստեղծ, թարգմանիչ ու հայ արուեստի տարածող, իր կեանքի ներկապնակն ունի, որի մեկնաբանումն ու գնահատականը տուել են ու կը տան մասնագէտները: Այս գրութիւնը պարզապէս յիշողութեան վրձնահարուած է նրա կեանքի բազմագոյն կտաւին:

Ուսանողական լաւ տարիները շատ շուտ անցան: Ինչպէս կռունկների երամ, աշխարհի չորս կողմերից թռել-հաւաքուել էինք Երեւանում: Ուսումնառութեան մի քանի տարիներից յետոյ կռունկների նոյն երամների պէս ցրուեցինք դէպի աշխարհի չորս ծագերը, շարունակելու համար սփիւռքի ընդհատուած անբոյն մեր կեանքը... Որտեղ Կարիկ Պասմաճեանը 1980 թ. Փարիզում պէտք է գրէր.

...Ինձ իմ երկիրը տարէք
քաշ տալով մարմինս
մեծ քաղաքների հրապարակներից,
շրջելով
ալիքների փոխանցիկ երախներին:

...եւ այդ մեծ քաղաքներից մէկում՝ Մոսկուայում, մենք կրկին հանդիպեցինք ուսանողական տարիներից շատ յետոյ:

1980 թ. օգոստոսի վերջին օրն էր, Մոսկուայի օդանաւակայանում կնոջս Ջոկոնդայի եւ աղջկաս՝ փոքրիկ Մանուշակի հետ սպասում էինք Երեւանի թռիչքին, շտապում էինք եօթամեայ Մանուշակին Երեւան տանել, քանզի սեպտեմբերի մէկին սկսւում էին դասերը:

Մանուշակը մանկական աշխուժութեամբ վազվզում էր ընդարձակ սպասասրահում, մերթ կորչելով, մերթ երեւալով ուղեւորների բազմութեան մէջ: Նա դէպի ինձ վազեց եւ մատով ցոյց տալով մի ուղղութիւն ասաց.

Այն մօրուաւոր քեռին ինձ հարցրեց՝ քո հայրիկի անունը Արամայի՞ս է:

Հետեւեցի Մանուշակի ցոյց տուած ուղղութեանը, այ քեզ հրաշք, մօրուաւոր քեռին Կարիկ Պասմաճեանն էր: Մենք շարժուեցինք դէպի իրար եւ անխօս, երկար ողջագուրուեցինք: Այսինչ անսպասելի հանդիպում էր, յուզուած էինք եւ դեռ խօսելու բառեր չէինք գտնում... Առաջինը ես հարց տուեցի.

- Կարիկ, այս որտեղի՞ց ես գալիս եւ ո՞ւր ես գնում:

- Նիւ Եորքից եմ գալիս եւ ուզում եմ Երեւան թռչել,- եղաւ պատասխանը եւ անմիջապէս շարունակեց,- գիտէ՞ք այս կապոցի մէջ ի՞նչ կայ, ցոյց տալով թեւի տակ զգուշաբար բռնած քառակուսի փաթեթը: Տեսնելով դէմքիս անորոշ արտայայտութիւնը ասաց.

- Չիմացա՞ր, չէ՞:

- Ոչ, պատասխանեցի, գիտեմ, որ Փարիզում պատկերասրահ ունես, եւ թեւիդ տակի փաթաթուածն էլ կտաւի տեսք ունի, բայց թէ այն ինչ է պատկերում, միայն դու գիտես:

- Տեղով չի անցնի, ու հանդիսաւոր շարունակեց.- Այս Մարտիրոս Սարեանի «Գեղամայ լեռներ» կտաւն է: Հանգստացիր, պատմութիւնը երկար է, կը խօսենք... Իսկ դո՞ւք որտեղից էք գալիս եւ ո՞ւր էք գնում: Ինչպէս գիտեմ, Արեւմտեան Բեռլինում էիք, աւելացրեց նա:

- Այո, բայց ես հիմա Իսպահանի տեխնիկական համալսարանում եմ դասախօսում: Երէկ եկանք Թեհրանից եւ գնում ենք Երեւան, վաղը սեպտեմբերի մէկն է, Մանուշակը պէտք է դպրոց սկսի: Ջոկոնդն էլ հասցրեց նրա կնոջ՝ Վիվիի որպէսութեան մասին հարցնել, յիշելով որ միասին հանգստացել են Սեւանայ լճի ափին, Գեղամայ

լեռների հովանու տակ...

Կարիկը հարցերին շատ կարճ էր պատասխանում, երեւում էր ժամանակ էր շահում մի կարեւոր բան ասելու համար եւ ասաց.

- Գիտէ՞ք ի՞նչ, ես Երեւան թռչելու տոմս չունեմ, չգիտեմ ի՞նչ պէտք է անեմ: Ես Հայաստանից անմիջապէս պէտք է վերադառնամ Փարիզ, գործ շատ կայ: Ի՞նչ ես կարծում, ինչպէ՞ս կարելի է տոմս գտնել, հարցրեց ակնոցների տակից ուղիղ նայելով դէմքիս:

- Մտածելու շատ բան չկայ, ես իմ տոմսը քեզ կը տամ, դու մերոնց հետ կը թռչես, իսկ ես կը մնամ վաղը, միւս օրը տոմս կը գտնեմ, կը գամ:

- Այ քեզ հրաշալի լուծում, ուրախացած բացագանչեց Կարիկը եւ կտաւի կապոցը մէկ թեւի տակից տեղափոխեց միւս թեւի տակ: Բայց անուան հարցը ինչպէ՞ս պէտք է անենք, այս մարդիկ տասն անգամ ստուգում են...

- Հիմա կը գնանք այնտեղ, ուր տոմսակներ են վաճառում, ես իմ տոմսը կը վերադարձնեմ այն պայմանով, որ քո անունով նոյն տեղի համար նոր տոմս գրեն...

- Բայց այդպէս կը լինի՞:

- Փորձենք:

Տոմսավաճառ աղջիկը արդէն ծանօթ էր Կարիկին, կրկին տեսնելով նրան, բարի ու խղճահարուած դէմքով ուսերը բարձրացրեց եւ ասաց.

- **Նետու:**

Կարիկը յաղթական ձեռքը ուղղեց իմ կողմը եւ իր իմացած ռուսերէնով ասաց. «Խօսիր իմ ընկերոջ հետ»:

Տոմսավաճառ աղջիկը հասկացաւ իրավիճակը, վերցրեց նոր տոմսի գրքոյկը եւ Կարիկից պահանջեց անձնագիրը: Իրեն ազատ զգալով աւելացրեց.

- Հայերը հետաքրքիր մարդիկ էք, մէկը եկել է Նիւ Եորքից, միւսը Թեհրանից եւ այստեղ տոմսեր էք փոխանակում, բան չեմ հասկանում: Կարիկը աղջկան համոզելու համար, որ գործը բարի է, թեւի տակի կապոցը ցոյց տուեց նրան եւ ասաց.

- **Արմյանսկիե գորի** (հայկական լեռներ):

Անշուշտ աղջիկը Կարիկի բացատրութիւնից շատ բան չհասկացաւ եւ հաւանաբար տոմսակը լրացնելով, մտածում էր. այստեղ ինչ գործ ունեն հայկական լեռները եւ ինչո՞ւ են այս մարդիկ աշխարհից-աշխարհ եկել այստեղ, խառնուել իրար, այդ լեռների համար: Տոմսակը պատրաստ էր: Շատ շնորհակալ եղանք տոմսավաճառից: Կարիկը տոմսը տեղաւորելով թղթապանակի մէջ, երգեց.

- Մենք գնացինք, դու մնացիր, Արմօ ջան...

Տոմսավաճառն ասաց.

- Թռիչքից կէս ժամ առաջ եկէք այստեղ, հնարաւոր է դեպուտատներին յատկացուած տոմսերից մէկը մնայ, այն ձեզ կը տրամադրեմ: Այդպէս էլ եղաւ, թռիչքից կէս ժամ առաջ ես էլ տոմս ունեցայ... Բոլորից շատ ուրախացաւ Մանուշակը, որ հայրիկից չի բաժանուելու...

Օդանաւի մէջ ենք, այնպէս կազմակերպեցինք, որ իրար մօտ նստենք: Կարիկը տեղաւորուեց «Գեղամայ լեռները» երկու ձեռքով բռնած ծնկների վրայ, ասաց.

- Այլեւս վստահ եմ, որ Երեւան եմ գնում...

Ինձ այնպէս թուաց, որ օդանաւը Գեղամայ լեռների ծանրութեան տակ աւելի դժուար կտրուեց հողից եւ աւելի դանդաղ էր ընթանում սովորականից...

Երբ արդէն օդի մէջ էինք, ես սկսեցի խօսակցութիւնը.

- Հիմա ժամանակ ունենք մինչեւ Երեւան, հանգիստ պատմիր, թէ այս ինչ կտաւ է:

- Յայտնի է, որ Մարտիրոս Սարեանը 1926-1928 թուականներին մէկ ու կէս տարի ապրել է Փարիզում, որտեղ շարունակել է ստեղծագործել եւ օտարութեան մէջ էլ վրձնել է հայրենի բնաշխարհի լեռներն ու ծաղիկները: 1928 թուականին Փարիզում բացւում է նրա անհատական ցուցահանդէսը, որը մեծ յաջողութիւն է բերում վարպետին...Ցուցահանդէսից յետոյ տեղի է ունենում անսպասելի մի ողբերգութիւն: Ցուցադրուած կտաւները տունդարձի ճանապարհին հրդեհւում են նաւի մէջ: Սարեանը խորը ապրումներ է ունենում, բայց ինչպէս ժամանակն է ցոյց տալիս, նա ուժ է գտնում շարունակելու իր ստեղծագործական կեանքը: Այս կտաւը՝ «Գեղամայ լեռներ»-ը, վարպետը վրձնել է 1926 թուականին եւ մինչ այսօր բոլորն էլ կարծում էին, թէ այս հրաշալի ստեղծագործութիւնը նոյնպէս կրակի ճարակ է դարձել 1928 թուականի հրդեհուած նաւի մէջ... Խորը շնչելով Կարիկը շարունակեց.

- Անցած շաբաթ կարդացի, որ Նիւ Եորքում աճուրդի հանուած կտաւների մէջ է գտնւում Մարտիրոս Սարեանի «Գեղամայ լեռներ»-ը: Անմիջապէս թռայ Նիւ Եորք, գնեցի ու թռայ Մոսկուա՝ այն Երեւան հասցնելու համար: Վարպետն անգամ չի յիշել, որ այս կտաւը Փարիզում նուիրել էր իր բարեկամներից մէկին եւ յետագայում այն յայտնուել է Ամերիկայի Միացեալ Նահանգներում, եւ հիմա իմ ծնկների վրայ է: Վերջին բառերը նա արտասանեց դանդաղ ու ընդմիջումներով, արդէն յոգնած էր...

Այդ պահից յետոյ ես արթուն հսկեցի լեռները:

Խորասուզուեցի ուսանողական տարիների յիշողութիւնների մէջ: Յիշեցի ինչպէս մի խումբ սփիւռքահայ ուսանողներ սովորութիւն էինք դարձրել հանդիպելու ու մօտիկից ճանաչելու հայ արուեստագէտներին, գիտնականներին ու մշակոյթի գործիչներին: Յիշեցի հիանալի այն օրը, երբ մի խումբ ուսանողներով գնացինք հանդիպելու Մարտիրոս Սարեանին: Պայմանաւորուած ժամին մեզ ընդունեց տուն-թանգարանի տնօրէն Շահէն Խաչատրեանը եւ առաջնորդեց դէպի արուեստանոց: Ողջունեցինք վարպետին, նա մէկ առ մէկ հարցրեց, թէ որ երկրներից ենք եկել եւ ինչ մասնագիտութեան ենք հետեւում: Այդ ժամանակ վարպետը 88 տարեկան էր, եւ տեսողութեան թուլացման պատճառով բժիշկները նրան օրական միայն մէկ ժամ էին թոյլատրում աշխատելու, այդ օրը նա այդ մէկ ժամը պահել էր մեզ համար... Քիչ յետոյ ասաց.

Անպայման ցանկանում էք տեսնել, թէ ինչպէս եմ աշխատում, եւ հագնելով աշխատանքային երկար խալաթը, վերցրեց ներկապնակն ու վրձինները եւ մօտեցաւ անաւարտ կտաւին: Համբերատարութեամբ խառնեց գոյները, երկար նայեց նկարին ու արագօրէն վրձինը մօտեցրեց կտաւին եւ մի քանի շարժումներից յետոյ վրձինը վերադարձրեց ներկապնակի վրայ: Նա անխօս շարունակում էր վրձնել եւ մենք էլ քար լռութեամբ հետեւում էինք նրա շարժումներին: Մէկ անգամ ընդհատեց լռութիւնը եւ ասաց.

- Լաւ նկարիչ լինելու համար երկու բան է պէտք՝ առաջինը ճիշդ գոյներ պատրաստել եւ յետոյ այն կտաւի վրայ ճիշդ տեղը դնել... Կարճ ժամանակում նա ծաղիկների մի հիանալի փունջ ստեղծեց... մենք հիացած էինք վարպետով եւ շնորհակալ մեր բախտից, որ այդ պահերին արժանացանք: Մենք համբուրեցինք նրա արարչող ձեռքը եւ հրաժեշտ տուեցինք մեր մէջ տանելով այն ներուժը, որ ստացանք վրձնի մեծ վարպետի հետ շփուելուց:

Օդանաւի կարմիր լոյսերը վառուեցին, յիշողութիւններիս թելը կտրուեց, վայրէջքի պահն էր:

Երբ մօտեցանք օդանաւակայանին, զգուշաբար արթնացրի Կարիկին,- հասանք Երեւան, տես, կարծես Արարատն էլ ուրախ է, որ փոքր եղբայրը տուն է վերադարձել, օդանաւի կլոր պատուհանից ցոյց տալով պարզ երեւացող Արարատը...

«Զուարթնոց» օդանաւակայանում հեռախօսի համարներ փոխանակեցինք, հրաժեշտ տուինք: Մանուշակին գրկեց ու ասաց.

- Թէ քեզ յաջողութիւն, լաւ կը սովորես...

Յաջորդ օրը Կարիկը զանգահարեց, տեղեկացնելու համար, որ սեպտեմբերի 2-ին, ժամը 10-ին սփիւռքահայութեան հետ մշակութային կապի կոմիտէում տեղի է ունենալու կտաւի յանձնման արարողութիւնը: Ժամանակից շուտ ես արդէն տեղում էի: Գալիս էին անուանի նկարիչներ, գրողներ, բանաստեղծներ ու հասարակական գործիչներ... Երբ սրահ մտանք, տեսայ արեւով ողողուած սքանչելի կտաւը կախուած էր պատից: Մենք արդէն հարազատներ էինք. չէ՞ որ մենք միասին երկու հազար քիլոմեթր ճանապարհ էինք կտրել:

Առաջինը խօսեց սփիւռքահայութեան հետ մշակութային կապի կոմիտէի նախագահ Վարդգէս Համազասպեանը: Հայրենիք-սփիւռք կապերի մասին խօսելուց յետոյ շնորհակալութիւն յայտնեց Կարիկ Պասմաճեանին իր հայրենանուէր գործի համար: Ապա խօսք առաւ յայտնի նկարիչ Գրիգոր Խանջեանը, նա խօսեց վարպետի անզուգական արուեստի մասին եւ դարձեալ շնորհակալութիւն յայտնեց կտաւի տունդարձի համար: Հայաստանի նկարիչների միութեան նախագահ, նկարիչ Սուրէն Սաֆարեանը հազիւ զսպելով իր յուզմունքը, ասաց.

- Այսպէս գործ կատարելու համար մարդ պէտք է արուեստի գիտակ ու ջատագով լինի, պէտք է լինի անմնացորդ հայրենասէր եւ ունենայ նաեւ նիւթական կարողութիւն: Այս բոլորը խտացուած են Կարիկ Պասմաճեանի մէջ, եւ շնորհակալութիւն յայտնեց: Խօսեց Մարտիրոս Սարեանի տուն-թանգարանի տնօրէն, արուեստաբան Շահէն Խաչատրեանը: Նա շատ կարեւոր համարեց «Գեղամայ լեռներ»-ի տունդարձը, յատկապէս նշելով, որ աղէտի հետեւանքով վարպետի փարիզեան ժամանակաշրջանի կտաւների տեղը պակաս էր եւ «Գեղամայ լեռներ»-ը լրացնելու է այդ բացը, եւ դարձեալ շնորհակալութիւն յայտնեց...

Խօսքը տրուեց Կարիկին, որը մինչ այդ մօրուքը երկու ափերի մէջ առած, սուզուած մտքերի մէջ լսում էր ելոյթ ունեցողներին:

- Չգիտեմ այսքան շնորհակալութիւնները ինչի՞ համար են, եթէ մարդ իր տան համար մի բան է բերում, արդեօք տնեցիները պէտք է նրան շնորհակալութի՞ւն յայտնեն: Իմ արածը մի պարզ պարտականութիւն է: Եւ պատից զգուշութեամբ իջեցնելով կտաւը, երկու ձեռքերով այն յանձնեց Շահէն Խաչատրեանին, անպայման ամբողջ լեռների չափ իրեն թեթեւացած զգալով...

«Գեղամայ լեռներ» կտաւը այսօր կախուած է Մարտիրոս Սարեանի տուն-թանգարանի սրահում եւ ունի հետեւեալ մակագրութիւնը՝ Նուիրատու Կարիկ Պասմաճեան:

Իսկ Կարիկի սիրտը Գեղամայ լեռներում է:

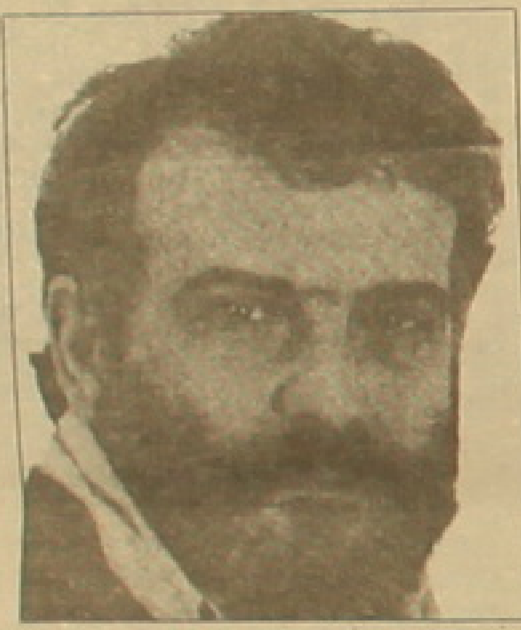

ԱՐԱՄԱՅԻՍ ՄԻՐԶԱԽԱՆԵԱՆ
Ստոկհոլմի թագաւորական տեխնիկական համալսարանի դասախօս
«Յառաջ»

90-ԱՄՅԱԿ

Էկրանի սիրված դերասանը

Եղիշե Չարենցի անվան գրականության եւ արվեստի թանգարանում, ի թիվս հայ մշակույթի մյուս երախտավորների, պահպանվում է նաեւ թատրոնի եւ կինոյի դերասան Ազատ Շերենցի արխիվը: Այն ընդգրկում է սիրված արտիստի լուսանկարներ, կենսագրությանն առնչվող զանազան փաստաթղթեր:

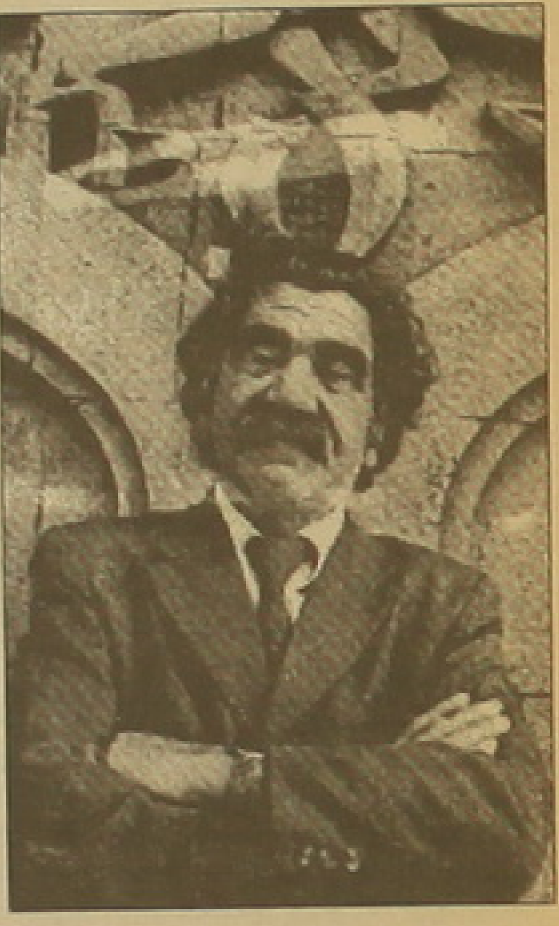

Այս տարի լրացավ Ազատ Շերենցի ծննդյան 90-ամյակը: Ունենալով բեմական արվեստի հարուստ փորձ՝ Շերենցը կինոյում նկարահանվել է հասուն տարիքում եւ միանգամից ճանաչման արժանացել: «Բարության մեջ է թաքնված դերասանի արվեստի կախարդիչ ուժը: Դրա փայլուն օրինակն Ազատ Շերենցն է,- գրում է ԽՍՀՄ ժողովրդական արտիստ Մհեր Մկրտչյանը: Շերենց-արվեստագետը մեծ ուժի տեր անհատականություն է: Նրա կողքին չի կարելի վատ խաղալ: Խաղընկերոջը վարակում է իր անմիջականությամբ, պարզությամբ ու անկեղծությամբ: Սա է Շերենցի արվեստի ուժը, յուրաքանչյուր կերպար ներկայացնում է յուրովի իր ներաշխարհով ու արվեստագետին հատուկ խառնվածքով»:

Ազատ Շերենցը ծնվել է Թիֆլիսում: Մանկությունն անց է կացրել Լենինականի եւ Ստեփանավանի որբանոցներում: Աշխատել է որպես գրիչ, միաժամանակ աշխատել է Գ. Սունդուկյանի անվան թատրոնում:

Ուսանել է Մոսկվայի Ռ. Սիմոնովի գլխավորած հայկական դրամատիկական ստուդիայում: Ավարտելուց հետո, աշխատանքի է անցել Լենինականի Մռավյանի անվան թատրոնում՝ որպես դերասան: Աշխատել է Հ. Բեկնազարյանի անվան «Հայֆիլմ» կինոստուդիայում: 1965-ին արժանացել է ՀՍՍՀ վաստակավոր արտիստի կոչման:

Շերենցի մուտքը հայկական կինեմատոգրաֆիա նշանավորվեց նրա՝ աշխատավոր մարդու անսովոր հմայքով կերպարաստեղծմամբ, որ նա ներկայացրեց նույնքան պարզ, ինչպիսին ինքն է: Բարությունն ու ազնվությունն ուղեկցել են Ազատ Շերենցի գրեթե բոլոր հերոսներին՝ Ավագ («Մենք ենք, մեր սարերը»), Պապ («Հայրիկ»), Վազգեն («Տղամարդիկ»), Սահակ («Խնձորի այգին»), Չախ-Չախ («Չախ-Չախ թագավորը»), «Սերոբի ծառը» եւ այլ ֆիլմերում:

Այդ կերպարներից ամեն մեկն իր արժեքն ունի, սակայն Շերենցի գլուխգործոցը Հրանտ Մաթեւոսյանի սցենարով նկարահանված բեմադրող ռեժիսոր Հենրիկ Մալյանի «Մենք ենք, մեր սարերը» ֆիլմի Ավագի կերպարն է: Մի անգամ Շերենցն ամենայն լրջությամբ Հ. Մալյանին ասել է. «Հենրիկ, չի լինի՞, որ «սարերը» նորից նկարես»:

ԱՐՓԻՆԵ ՍԵՒԱՌՅԱՆ

Հույները կամային հաղթանակ տոնեցին

Վալերի Գազաեւը հրաժարական տվեց

Օգոստոսի 20-ը ՖԻՖԱ-ի կողմից ընկերական հանդիպումների անցկացման համար հատկացված հերթական օրն էր: Այդ հնարավորությունից տարբերաբար օգտվում են եվրոպական եւ այլ մայրցամաքների ազգային հավաքականները՝ պատասխանատու մրցաշարերից առաջ փորձելով իրենց ուժերը: Ցավոք, այս անգամ էլ Հայաստանի ազգային հավաքականը հայտնվեց «խաղից դուրս» վիճակում: Օգոստոսի 20-ին Երեւանում պետք է կայանար Հայաստան-Թուրքմենստան հանդիպումը, սակայն խաղից 2 շաբաթ առաջ թուրքմենները հրաժարվել էին Երեւան ժամանելուց: Պատճառաբանություններն առավել քան տարօրինակ են՝ Աշգաբատ-Երեւան ուղիղ չվերթի բացակայություն, ազգային հավաքականի անդամների ելքի վիզաների ձեւակերպման հետ կապված դժվարություններ եւ այլն: Ինչեւէ, ՀՀ հավաքականը սեպտեմբերի 6-ին եւ 10-ին Հունաստանի ու Հյուսիսային Իռլանդիայի հավաքականների հետ ընտրական մրցախաղերից առաջ զրկվեց վերջին փորձամրցումն անցկացնելու հնարավորությունից: Մինչդեռ նրա մրցակիցներն ուժերի հերթական ստուգատեսն անցկացրին: Ճիշտ է, Միխայ Ստոյկիցայի գլխավորությամբ (Միխայ Ստոյկիցան մեկնել էր դիտելու Շվեդիա-Հունաստան հանդիպմանը) տեղի ֆուտբոլիստներով կազմավորված երկու հավաքականները միմյանց հետ ընկերական խաղ անցկացրին: Առաջին թիմում ընդգրկվել էին փորձառու ֆուտբոլիստներ, երկրորդում՝ երիտասարդներ: 3-1 հաշվով հաղթեցին երիտասարդները: Նրանցից աչքի ընկան Էդգար Մանուչարյանը, Արթուր Պետրոսյանն ու Լեւոն Փաչաջյանը, իսկ փորձառուներից՝ ռումինացի լեգեոներ Սաբին Միրչեան: ՀՀ հավաքականի առաջիկա մրցակիցը՝ Հունաստանի ընտրանին, հյուրընկալվելիս 2-1 հաշվով հաղթեց շվեդներին: Ընդ որում, հույները կամային հաղթանակ տոնեցին: Հաշիվը 15-րդ րոպեին բացեց շվեդ Սվենսոնը: 2-րդ խաղակեսի 63-րդ րոպեին Յանակոպուլոսը հավասարեցրեց հաշիվը, իսկ 2 րոպե անց Կաֆեսը խփեց հաղթական գնդակը: Ճիշտ է, 2-րդ խաղակեսում հույները թվային գերակշռություն ունեին. 45-րդ րոպեին դաշտից հեռացվել էր շվեդ ֆուտբոլիստ Լինդերոտը:

Ուկրաինայի հավաքականը սեփական հարկի տակ 0-2 հաշվով պարտվեց ռումինացիներից: Հաշիվը բացեց վերջերս «Չելսի» տեղափոխված Ադրիան Մուտուն, որը 30-րդ րոպեին իրացրեց 11 մ հարվածը: 2-րդ խաղակեսի սկզբին Մուտուն խփեց 2-րդ գնդակը՝ ապահովելով հավաքականի վերջնական հաղթանակը (2-0): Կրկին անհաջող հանդես եկավ Ռուսաստանի հավաքականը, որը սեփական հարկի տակ 1-2 հաշվով զիջեց իսրայելցիներին: Այդ խաղը դարձավ Վալերի Գազաեւի «կարապի երգը»: Հավաքականի մարզիչը խաղից հետո հայտարարեց իր հրաժարականի մասին, ինչն անմիջապես ընդունվեց ՌԴ ֆուտբոլային միության նախագահ Վյաչեսլավ Կոլոսկովի կողմից: Հավաքականի նոր գլխավոր մարզչի թեկնածուների թվում առայժմ նշվում է Ալեքսանդր Բորոդյուկը: Կայացած խաղերից հատկապես մեծ հետաքրքրություն էր ներկայացնում Գերմանիա-Իտալիա հանդիպումը: Ռուդի Ֆյոլլերը մեծ դժվարությունների էր հանդիպել Գերմանիայի հավաքականի կազմն ընտրելիս, քանի որ հիմնական կազմի 6 ֆուտբոլիստ վնասվածք ուներ: Ջովանի Տրապատոնին Իտալիայի հավաքականում ընդգրկել էր «Յուվենտուսի» վեց ֆուտբոլիստների: Հենց հիմնականում նրանք էլ իրենց մեծ ներդրումն ունեցան թիմի հաջողությունում, չնայած միակ գնդակը խաղի 17-րդ րոպեին խփեց «Ինտերի» հարձակվող Քրիստիան Վիերին:

Անգլիայի հավաքականի կազմում էլ աչքի ընկան «աստղերը»: Խորվաթիայի հավաքականի դարպասը խփած 3 գոլերից երկուսի հեղինակը դարձան Դեւիդ Բեքհեմն ու Մայքլ Օուենը: Խաղն ավարտվեց անգլիացիների հաղթանակով (3-1):

Ահա կայացած մյուս հանդիպումների արդյունքները.

Ճապոնիա-Նիգերիա՝ 3-0
Չինաստան-Չիլի՝ 0-0
Մակեդոնիա-Ալբանիա՝ 3-1
Սլովենիա-Հունգարիա՝ 2-1
Լատվիա-Ուզբեկստան՝ 0-3
Բելառուս-Իրան՝ 2-1
Թուրքիա-Մոլդովա՝ 2-0
Դանիա-Ֆինլանդիա՝ 1-1
Բուլղարիա-Լիտվա՝ 3-0
Էստոնիա-Լեհաստան՝ 1-2
Լիխտենշտեյն-Սան Մարինո՝ 2-2
Նորվեգիա-Շոտլանդիա՝ 0-0
Բելգիա-Հոլանդիա՝ 1-1
Արգենտինա-Ուրուգվայ՝ 3-2
Ավստրիա-Կոստա Ռիկա՝ 2-0
Շվեյցարիա-Ֆրանսիա՝ 0-2
Պորտուգալիա-Ղազախստան՝ 1-0
Մեքսիկա-Պերու՝ 1-3
Կոլումբիա-Սլովակիա՝ 0-0
Էկվադոր-Գվատեմալա՝ 1-0

Համահայկական խաղերի ներկան եւ ապագան

Հրանտ Բաղդասարյանը (Կանադա) 1999 թ. համահայկական խաղերի կազմկոմիտեի փոխնախագահն է: Խնդրեցի նրան համեմատական գնահատական տալ այս խաղերին:

- Առաջին խաղերը սկսեցինք 1999 թ., որը փորձության շրջան էր, եւ մինչեւ այժմ էլ այդ փորձությունը շարունակվում է: Ամեն կերպ ջանում ենք, որ հաջորդն ավելի լավ կազմակերպենք ու անցկացնենք:

- Ի՞նչ բացթողումներ ու թերություններ կան այս խաղերում:

- Այս խաղերում շատ նորություններ ու մտահղացումներ կան, նաեւ կազմակերպչական բնույթի բացթողումներ, որոնք անպայման պիտի շտկենք: Դրականն այն է, որ արդեն 4-5 տարի ստեղծված մարմինը նույն անդամներով ավելի է հեշտացնում մեր աշխատանքները: Հիմքը դրված է, մնում է հղկել ու վերացնել թերությունները, նոր ծրագրեր մշակել, փոխանցել մեզ փոխարինողներին: Մինչ մեծերս ծրագրեր ենք մշակում, երիտասարդները մեզանից շուտ, առաջ ընկնելով սերտացրին Հայաստան-սփյուռք կապերը եւ ամուր հիմքերի վրա դրեցին: Դա շատ ողջունելի է ու կոմիտեն ամեն բան կանի, որ ամեն անգամ նոր մարզաձեւեր ընդգրկվեն խաղերի կազմում:

- Հաջորդ խաղերը կկայանան 2007 թ., իսկ 2005 թ. ի՞նչ եք ծրագրել:

- Ճիշտ եք, չորրորդ համահայկական խաղերը 2007 թ. կլինեն, ու եթե 10 քաղաքներից առաջարկներ լինեն, նոր մարզաձեւեր անպայման կընդգրկվեն խաղերի ցանկում: Իսկ 2005 թ. ծրագրված է գումարել Երեւանում երիտասարդական համաշխարհային համագումար եւ մեկ մարզաձեւից (ներկայումս մեծ մասսայականություն է վայելում բասկետբոլը) համահայկական աշխարհի առաջնություն անցկացնել:

- Երկու տարին մեկ մարզաձեւը կփոխվի՞, թե՞ նույնը կմնա:

- Անշուշտ կփոխվի՝ կախված թիմերի քանակից ու հայտերից:

- Ձեր տպավորությունը 3-րդ Համահայկական խաղերի բացման արարողությունից:

- Եթե անկեղծ ասեմ, զարմացա, որ մուտքը տոմսերով է: Մեր նախնական որոշմամբ մուտքը պետք է ազատ լիներ, որպեսզի ցանկացողները մասնակցեին, սակայն չգիտեմ, թե ինչպես այստեղի կազմկոմիտեն որոշումը փոխել էր, ուստի մարզադաշտը կիսադատարկ էր: Հակառակ մեր որոշումների, ներքին որոշումներ են եղել, ու տոմսեր են վաճառվել: Այսօր՝ հատուկ խորհրդակցություն կանցկացնենք եւ հենց այդ ու մի շարք այլ հարցերի շուրջ կաշխատենք, որ թերությունները վերացնենք:

- Գո՞հ եք մարզակառույցներից:

- Նորոգումներ եղել են, մի մասը գոհացնող է, սակայն կան այնպիսիք, որ այս շոգ օրերին առանց օդափոխության ու օժանդակ հարմարությունների հարմար չեն խաղերի անցկացման համար: Դրսից եկածների համար ֆինանսական պարտավորությունները եթե կարողանանք լուծել, ապա հաջորդ խաղերին էլ ավելի կաճի մասնակիցների թիվը: Այս տարի հատկապես ինքնաթիռների տոմսերը, հյուրանոցների գները շատ թանկ են, որն էլ դժվարությունների առաջ է կանգնեցնում երիտասարդներին:

Դրական քայլ էր «Դվին» հյուրանոցի բացումը խաղերի առիթով: Երեւանում կամ շատ թանկ, կամ շատ էժան ու անշուք են հյուրանոցները: Եթե կառավարությունն աջակցի եւ որոշի, որ ավիաընկերությունները գոնե Համահայկական խաղերի մասնակիցների նկատմամբ հատուկ զեղչեր կիրառեն, ապա մեծ արդյունքներ կհասնենք: Ուրախալի է, որ շատ շուտով Երեւանում կհասկացվի հատուկ հողատարածք, որտեղ կկառուցվի Համահայկական խաղերի գրասենյակը:

ՄԱՐԻՆԵ ՄԱԿԱՐՅԱՆ

Իսլանդացիները գլխավորեցին աղյուսակը

Ֆուտբոլի Եվրոպայի առաջնության ընտրական մրցաշարում կայացավ երկու հանդիպում: Ընտրական 5-րդ խմբում Ֆարերների հավաքականը սեփական հարկի տակ 1-2 հաշվով զիջեց իսլանդացիներին: Հաշիվը 6-րդ րոպեին բացեց իսլանդացի Գուդյունսենը: 65-րդ րոպեին դաշտի տերերից Յակոբսենին հաջողվեց վերականգնել հաշվի հավասարակշռությունը, սակայն 5 րոպե անց Մարթենսոնը խփեց հաղթական գնդակը: Այս հաղթանակի շնորհիվ Իսլանդիայի հավաքականը գլխավորեց ընտրական 5-րդ խմբի աղյուսակը:

Ընտրական 5-րդ խմբում անդրանիկ պարտությունը կրեց առաջատարը՝ Ուելսի հավաքականը, որը հյուրընկալվելիս 0-1 հաշվով զիջեց Սերբիայի եւ Չեռնոգորիայի հավաքականներին: Հաղթական գոլի հեղինակ դարձավ Մլադենովիչը: Չնայած պարտությունից հետո էլ Ուելսի հավաքականը պահպանեց առաջատարի դիրքը, սակայն ուղեգրերի համար պայքարում ուելսցիների համար մրցակցություն է սպասում: Մարկ Հյուզի սաներն այժմ միայն 2 միավորով են զիջում իտալացիներին: Հարկ է հաշվի առնել, որ Ուելսի հավաքականը դեռեւս պետք է Միլանում սեպտեմբերի 6-ին հանդիպի Իտալիայի ընտրանու հետ: Այդ խաղի արդյունքը կարող է բախտորոշ լինել եզրափակիչի ուղեգրի հարցում:

Մրցաշարային աղյուսակ

5-րդ խումբ

	Խ	Հ	Ո	Պ	Գ	Մ
1. Իսլանդիա	6	4	0	2	11-6	12
2. Գերմանիա	5	3	2	0	8-3	11
3. Շոտլանդ.	5	2	2	1	7-5	8
4. Լիտվա	6	2	1	3	4-9	7
5. Ֆարերներ	6	0	1	5	5-12	1

9-րդ խումբ

	Խ	Հ	Ո	Պ	Գ	Մ
1. Ուելս	5	4	0	1	10-2	12
2. Իտալիա	5	3	1	1	8-3	10
3. Սերբիա	6	2	2	2	7-8	8
4. Ֆինլանդ.	6	2	0	4	6-8	6
5. Ադրբեջան	6	1	1	4	4-14	4

Համահայկական խաղերը շտապօգնության բժիշկների ուշադրության կենտրոնում են

Երեւանի քաղաքապետարանի «Շտապօգնություն» ՓԲԸ-ն արդեն երրորդ անգամն է սպասարկում Համահայկական խաղերին մասնակցող մարզիկներին: Իսկ թե ինչպե՞ս է կազմակերպվում շտապ բուժօգնությունն այս շոգ օրերին, եւ արդյոք կա՞ն լուրջ վնասվածքներ ստացած մարզիկներ, խնդրեցի պարզաբանումներ տալ ընկերության տնօրեն Արսեն Պետրոսյանին:

- «Շտապօգնություն» ՓԲԸ-ի համար շատ պատվաբեր է, որ երրորդ անգամ համահայկական խաղերի բուժծառայության ծանր, բայց հաճելի բեռը հանձնարարված է մեզ: Մենք բարձր ենք գնահատում խաղերի կազմակերպումը եւ ականատես ենք հատկապես երիտասարդների խանդավառությանը, հատկապես նրանց, ովքեր առաջին անգամ են այցելում Հայաստան: Ինչ վերաբերում է բուժսպասարկմանը, ապա նշեմ, որ բոլոր 13 մարզահրապարակներում, որտեղ ընթանում են խաղերը, կցված են բժշկական բրիգադներ՝ ապահովված առաջին օգնության անհրաժեշտ դեղորայքով, վիրակապական նյութերով, բազմակի օգտագործման սառցե պարկերով, որոնք նման միջոցառումների համար շատ կարեւոր են:

Մոսկվայից թենիսիստուհի Իլոնա Ադամյանին բուժօգնություն է ցուցաբերվում

- Հատկապես որ մարզաձեւերի մրցումների ժամանակ են լինում շատ վնասվածքներ:

- Եթե համեմատելու լինենք, ապա բասկետբոլի եւ վոլեյբոլի մրցումների ժամանակ վնասվածքներն ավելի շատ են, քան մյուս մարզաձեւերի ժամանակ: Հիմնականում լինում են սալջարդեր, հոդախախտումներ եւ այլ տիպի վնասվածքներ: Երեկ «Գրանդ» մարզահրապարակում բասկետբոլի մրցումների ժամանակ 20 մարզիկների բուժօգնություն է տրվել: Իսկ ընդհանուր առմամբ 76 մարզիկի է ցուցաբերվել բուժօգնություն, 3 մարզիկ հոսպիտալացվել է, որոնցից երկուսը՝ ծնկի հոդախախտումով, մեկը՝ ապիկալային վարակի կասկածով տեղափոխվել է հիվանդանոց:

Չնայած շտապօգնության 37 գործող բուժխմբերը, բացի համահայկական խաղերը սպասարկելուց, իրականացնում են նաեւ Երեւան քաղաքի հրատապ բուժօգնության կանչերը, սակայն կարիք ունեն նոր ու կատարելագործված շտապօգնության մեքենաների:

Ինչպես նշեց պրն Պետրոսյանը, «Չորս տարի առաջ ստացած «Գազելների» գործառության ժամկետը լրացել է, իսկ մյուս մեքենաներն էլ արդեն 10-13 տարվա մաշվածություն ունեն: Այդ հարցի շուրջ, իհարկե, համապատասխան ատյաններում ընթանում են բանակցություններ, եւ հուսանք, որ շուտով շտապօգնությունը նույնպես կհամալրվի նոր մեքենաներով»: Պրն Պետրոսյանը նշեց նաեւ, որ յուրաքանչյուր օր շտապօգնությունն ունենում է 35-37 բժշկական բրիգադներ՝ բարձր որակավորում եւ փորձ ունեցող մասնագետ-բժիշկներով, որոնք իրականացնում են հրատապ կանչերը: Վերջին շաբաթվա շոգ օրերին կանչերի թիվը 8-10-ով ավելացել է, որոնք կապված են եղել արեւահարության ու խրոնիկ հիվանդությունների սրացումների հետ: «Մեր ժողովուրդն ավելի դիմացկուն է դարձել, նշեց պրն Պետրոսյանը եւ ավելացրեց, հաղթահարեցինք շոգը, եւ հուրախություն մեզ ոչ մի մահացու դեպք չի գրանցվել»:

Մեր զրույցի ավարտին պրն Պետրոսյանը հույս հայտնեց, որ, ինչպես նախորդ երկու խաղերին, այնպես էլ այս մեկին որեւէ արտառոց դեպք չի գրանցվել ու չի գրանցվի, քանզի մարզիկներն ամեն պահի իրենց ուշադրության կենտրոնում են:

ՄԱՐԻՆԵ ՄԱԿԱՐՅԱՆ

Էջը պատրաստեց
ԱՇՈՏ ՀԱՅՐԱՊԵՏՅԱՆԸ

Օրվա հետքերով

Մեր երկրում ամառային հանգիստ անցկացնելու «գրավիչ» պայմանները

Միջին աշխատավարձի տեր մարդկանց համար....

Հայաստանում վերջին մի քանի տարիներին կառուցվող հյուրանոցներն ու հանգստյան տները մատչելի չեն միջին խավի արտասահմանցիներին, ուր մնաց թե միջին աշխատավարձ ստացող հայաստանցիներիս: Յուրաքանչյուր ամառային արձակուրդի ժամանակ ամենադժվար լուծելի խնդիրը հնարավորություններին համապատասխան ուղեգիր ձեռք բերելն է՝ գոնե մի քանի օրով երեւանյան անտանելի շոգից ազատվելու համար: Առաջին քայլը տուրիստական գործակալություններին դիմելն է: Եթե նախընտրում եք հանգիստդ անցկացնել, օրինակ, Սեւանա լճի մոտ, Շորժայի ափին, տուրիստական գործակալությունները կառաջարկեն «Սոթել», «Կապույտ Սեւան», «Արեւիկ», «Աղթամար», Երեւանի ֆիզիկայի ինստիտուտի եւ այլ հանգստյան տների ուղեգրեր: Առաջին երկուսի գները դեռեւս բավականին թանկ են միջին աշխատավարձի տեր հայաստանցու համար, գերադասելի են մյուս երեքը, որոնք զարմանալի զուգադիպությամբ գտնվում են միմյանց հարեւանությամբ: Ի դեպ, գործակալություններին դիմելիս պետք է լինել աչալուրջ, որովհետեւ 30 տարուց ավելի չվերանորոգված հանգստյան տները սովորաբար ներկայացվում են լավ պայմաններով, նույնիսկ՝ տաք ջրով, լողավազանով ու սաունայով: Այսպես, «Սպուտնիկ» գործակալությունը ձեզ կհայտնի, թե ֆիզիկայի ինստիտուտի հանգստյան տան տաք ջրով համարների ուղեգրերը սպառված են, իսկ «Մարկ թրեվլը» նախորդ օրը կխոստանա, մեկնելու օրն էլ կասի, թե ուղեգրեր վաճառել չի կարող, քանի որ հանգստյան տան տնօրենի հետ գումարն անմիջապես փոխանցելու խնդիր ունի: Դրանից հետո էլ խորհուրդ կտա սենյակ ստանալու հարցը տեղում լուծել: Հաջորդ բարդ խնդիրը մեկնելն է: Ինչո՞ւ: Որովհետեւ «Կիլիկիա» եւ «Շամպայն» ավտոկայաններից ձեզ կպատասխանեն, որ Շորժայի ափի հանգստյան տներ մեկնող միակ խեղճուկրակ ՊԱԶ մակնիշի ավտոբուսը շարժվում է միայն կեսօրին, ժամը 3-ին: Լեփ-լեցուն ավտոբուսը ուղեւորների իրերով լի, 40 աստիճանից բարձր շոգից եռացող շարժիչով ամեն 20 րոպեն մեկ կանգ կառնի շարժիչը ջրով զովացնելու: Ինչպես ընդունված է մեզանում, ավտոբուսի վարորդին ուղեւորների վիճակը բնավ չի մտահոգի, ու ճանապարհին շարունակ նոր ուղեւորներ կվերցնի: Հերն անիծած, թե մի ոտքի տեղի համար տղամարդիկ մի քանի անգամ արդեն վիճել են: Այսպես տեղ հասնելով՝ նոր խնդիր կունենաք հիմա էլ … համար ստանալիս, որովհետեւ ֆիզիկայի ինստիտուտի հանգստյան տան տնօրենն ու ադմինիստրատորը միաբերան կասեն, որ արդեն ազատ տեղ չունեն, որ «Մարկ թրեվլ» գործակալության հետ չեն համագործակցում ու դրա գոյության մասին գաղափար անգամ չունեն, որ իրենց ունեցած 4 տեղանոց առանձին երկու սենյակները նախատեսված են մեկ ընտանիքի համար: Ասել է թե՝ 1-2 հոգով այստեղ հանգստի մեկնելն ուղղակի անիմաստ է, որովհետեւ մենք, հայերս, խուսափում ենք անծանոթ հարեւաններից: Մի խոսքով, երկար բանակցություններից հետո, օրական 4200 դրամի դիմաց կստանաք առանց տաք ջրի, սարդոստայններով, փոշոտ, չախտահանվող զուգարանով սենյակներից մեկը: Թեպետ տաք ջրով սենյակները մոտ հազար դրամով ավելի թանկ են, սակայն հանգստացողներից քչերին է հաջողվում լողանալ, քանի որ ջրի հոսքը բավականին թույլ է, ինչից էլ՝ ջուրն ուղղակի եռում է: Ի տարբերություն «Արեւիկ» առողջարանի, այստեղ լողանալու մեծ խնդիր կա: Աշխատողների ասելով, բաղնիք կա, սակայն պետք է նախապես պատվիրել՝ այն կարգին մաքրելու եւ գործի գցելու համար, որը կարժենա մոտ հազար դրամ: Ահասարակ, հանգստյան տներում մաքուր սենյակ ունենալու համար հատուկ մոտեցում է հարկավոր, քանի որ դրանք տրվում են ծանոթ - բարեկամներին ու լավ վճարողներին: Հանգստացող կանանցից մեկը պատմեց, որ զուգարանը ախտահանելու համար Երեւանից ժավել է բերել ու պարբերաբար հավաքարարին մաքրել է տալիս:

Հաջորդ խնդիրը սնունդն է: Չկարծեք, թե ամեն օր թոնրի լավաշ, պանիր, կաթ, մածուն ու կարտոֆիլ պիտի ուտեք ճաշարանում: Թեպետ սննդի փոխարեն ճաշարանում կվայելեք, օրինակ, ոսպով, սիսեռով կամ մեկ այլ ապուր: Զուր չէ, որ հանգստացողներից շատերը հրաժարվում են սննդից՝ գերադասելով սնունդ հայթայթել մոտակա Ծովագյուղից: Ցավոք, բացի մասնավորից, ուրիշ հաց գնել չենք կարող: Թոնրի լավաշ գնելն ավելի հեշտ է Երեւանում, քան այստեղ: Սենյակներում սնունդ պահելը, դժբախտաբար, պատճառ է դառնում մեկ այլ տհաճ երեւույթի՝ մկների ի հայտ գալուն: Աստված մի արասցե, որ ծեր հարեւան սենյակում ապրող տիկինը մկան սարսափից ողջ գիշեր չքնի կամ էլ քնելիս ճչալով վեր թռչի: Այդ դեպքում, ձեզ կմնա մի կուշտ ծիծաղել միջին աշխատավարձով Հայաստանում հաճելի հանգիստ անցկացնելու ձեր ցանկության ու միամտության վրա: Չմոռանանք պատմել, որ չեխ հանգստացողների խումբը ճամփորդական մեծ-մեծ պայուսակներով ստիպված է եղել մի հանգստյան տնից մեկ ուրիշը տեղափոխվել, գնալ ու վերստին հետ գալ:

Եթե զբոսաշրջությունը մեր երկրում այսկերպ պիտի զարգանա, ապա այս ոլորտում էլ բարձրագոչ խոսքերից այն կողմ չենք անցնելու: Հանգստացողների հետ զրուցելիս ակնհայտ է դառնում, որ Սեւանի ափին հանգստանալու ցանկություն ունեն շատերը, քանզի սառը ջրի, տաք ավազի ու սոճու սքանչելի անտառների վայելքը հանգստի հրաշալի զգացողություն է առաջացնում: Ուշագրավ էր, որ հանգստացողներից շատերը ապահով խավի ներկայացուցիչներ էին: Նրանց խոսքերով, հանգստի պարզ ձեւն ավելի նախընտրելի է, միայն թե մաքրության ու սննդի հարցերը չափից ավելի թերի են: Այնտեղ անցկացրած 3 օրն անգամ այնքան երկար է թվում, որ հանգստացողները տուն են դառնում առողջ ու դրական լիցքերով: Հայրենի երկրում ամեն տարի ամառային հանգիստ անցկացնելու մեր ձգտումը շատ ավելի կմեծանա, եթե ստեղծվեն ոչ շքեղ, այլ պարզ ու հասարակ, մաքուր ու կոկիկ հանգստի պայմաններ: Ավելին պետք չէ:

ՌՈՒԶԱՆ ՊՈՂՈՍՅԱՆ

ԱՄԵՐԻԿՅԱՆ ՀՅՈՒՊԱՏՈՍԻ ԳՐԱՌՈՒՄՆԵՐԻՑ

ՎԻԶԱՅԻ ՄԻՋՆՈՐԴՆԵՐԸ

Դուք հենց նոր ստացել եք ԱՄՆ մեկնելու հրավեր: Կարծես ամեն ինչ կարգին է: Արդեն պատվիրել եք տոմսերը: Ձեր ղեկավարը թույլատրել է բացակայել աշխատանքից: Ընդամենը մի հարց է բաց մնացել այս գործում. Դուք պետք է դիմեք ԱՄՆ դեսպանատուն՝ մուտքի վիզա ստանալու համար: Ձեր ընկերներից շատերն են մերժվել անցյալում, եւ թվում է՝ մերժվողներից ոմանք ավելի հիմքեր ունեին ճամփորդելու համար, քան Դուք: Այս պահին Դուք պատրաստ եք անել գրեթե ամեն ինչ՝ երաշխավորելու մուտքի վիզայի ստացումը: Եվ մի օր այս խնդիրը Ձեր ընկերների հետ քննարկելիս նրանցից մեկը հիշատակում է, որ նա ճանաչում է մարդկանց, ովքեր կարող են օգնել Ձեզ ստանալու ԱՄՆ մուտքի վիզա:

Երեւանում վիզա ստանալու հարցում աջակցություն առաջարկող բազմաթիվ ծառայություններ գոյություն ունեն: Այս կազմակերպություններն իրենց անվանում են «վիզա-միջնորդներ» կամ «վիզա-բրոքերներ»: Նրանցից շատերն առաջարկում են օրինական ծառայություններ, որոնցից անկասկած կարող եք օգտվել: Նրանք առաջարկում են լրացնել վիզայի դիմումները եւ լուսանկարել դիմորդին: Դժբախտաբար, Երեւանում գործող որոշ կազմակերպությունների առաջարկած «ծառայությունները» կարող են դիմորդին մշտապես զրկել ԱՄՆ մուտքի վիզա ստանալու հնարավորությունից: Ստորեւ թվարկված են այն ծառայությունները, որոնք անօրինական են եւ կարող են բացասաբար ազդել ապագայում ԱՄՆ ճամփորդելու Ձեր ծրագրերի վրա:

Կապեր դեսպանատան հետ

Որոշ միջնորդներ հաճախ ասում են, թե իբր իրենք դեսպանատան աշխատակիցներից ճանաչում են ինչ-որ մեկին, որն իր կապերի միջոցով կարող է Ձեր վիզան դասավորել: Հնարավոր է, որ նրանք գումար պահանջեն այս անձնական կապերի կամ միջնորդությունների համար: Ճշմարտությունն այն է, որ որեւէ մեկը դեսպանատանը չի կարող Ձեզ վիզա տրամադրել լավության կարգով: Համաձայն ԱՄՆ համապատասխան օրենքի՝ դեսպանատան աշխատակիցների միջնորդության փորձը վիզայի տրամադրման հարցում օրենքի խախտում է համարվում, բացառությամբ հատուկ դեպքերի, որոնք խստորեն վերահսկվում են եւ չեն ներառում անձնական կապեր կամ գումար:

«Ճիշտ փաստարկներ ներկայացնել»

Վիզայի միջնորդներն ասում են, թե հյուպատոսը վիզա է տալիս նրանց, ովքեր բավարարում են որոշակի պայմանների: Օրինակ՝ նրանք կարող են Ձեզ ասել, թե վիզա ստանում են միայն երեք երեխա ունեցող ամուսնացածները: Հնարավոր է, որ նրանք խորհուրդ տան ստել հարցազրույցի ժամանակ եւ հյուպատոսին վստահեցնել, թե Դուք համապատասխանում եք այդ պահանջներին: Ոչ մի դեպքում պետք չէ ստել: Եթե հյուպատոսը հայտնաբերում է, որ դիմորդը ստում է հարցազրույցի ժամանակ կամ հարցաթերթիկում իրականությանը չհամապատասխանող փաստեր է նշել, ապա հնարավոր է, որ Դուք մշտապես զրկվեք ԱՄՆ մուտքի վիզա ստանալու իրավունքից: Ճշմարտությունն այն է, որ հյուպատոսի մոտեցումը յուրաքանչյուր դիմորդի հանդեպ անհատական է: Կախված դիմորդի հանգամանքներից, հյուպատոսն օգտագործում է տարբեր մեթոդներ՝ որոշելու, թե արդյոք տվյալ դիմորդը համապատասխանո՞ւմ է վիզա ստանալու չափանիշներին:

Կեղծ վիզաներ

Ամենատխրահռչակ ծառայությունը, որն առաջարկում են վիզա-բրոքերները, մեկ ուրիշի վիզան Ձեզ վաճառելն է: Այս վիզաները կեղծվում կամ «լվացվում» են, կարծես դրանք տրված են հենց գումարը վճարողին, ոչ թե իրական դիմողին: Չնայած վիզաների կեղծման տեխնոլոգիաների զարգացմանը, գրեթե անհնար է օգտագործել մեկ ուրիշի վիզան եւ չբռնվել: Կեղծ վիզաներ օգտագործողները մշտապես զրկվում են ԱՄՆ մուտքի վիզա ստանալու իրավունքից: Դրանով վտանգվում են նաեւ նրանց ընտանիքի անդամների եւ մտերիմների վիզա ստանալու հնարավորությունները: Եթե Ձեր ընտանիքի անդամներից կամ հարազատներից մեկը օգտագործել է կեղծ վիզա, ապա հյուպատոսը կարող է ենթադրել, որ Դուք եւս կարող եք նույնն անել:

Անկախ նրանից, թե ինչ ծառայություններ կառաջարկեն վիզա-միջնորդները, դրանցից օգտվելը ամենեւին պարտադիր չէ: ԱՄՆ մուտքի վիզա ստանալու համար ԱՄՆ դեսպանատնից բացի կարիք չունեք վճարել կամ օգտվել մեկ ուրիշի ծառայություններից: Միակ մարդը, որին պետք է վճարել, հյուպատոսարանի գանձապահն է՝ դեսպանատան սպասասրահում, իսկ միակ մարդը, որը որոշում է տրամադրել կամ չտրամադրել վիզա, հյուպատոսն է: Միշտ հիշեք՝ ոչ ոք չի կարող երաշխավորել, որ դուք կստանաք վիզա, անկախ նրանից, թե նա ինչ միջնորդներ ունի կամ որքան գումար եք վճարում նրան: Թույլ մի տվեք, որ նրանք խաբեն ձեզ եւ ստիպեն մտածել այլ կերպ:

Լիբիան 2,7 մլրդ դոլար կվճարի Լոքերբիի ահաբեկչության զոհերի հարազատներին

Լիբիան սկսել է 2,7 միլիարդանոց գումարի փոխանցումը, որը նա համաձայնել է վճարել որպես տարիներ առաջ շոտլանդական Լոքերբի քաղաքի երկնքում ինքնաթիռի պայթյունից զոհված ուղեւորների հարազատներին տրվող փոխհատուցում: BBC-ն հիշեցնում է, որ խոսքը «Պան Ամերիքըն» ընկերության օդանավի մասին է:

Լիբիայի իշխանությունների ներկայացուցիչը հայտարարել է, որ գումարը շատ մեծ է, ուստի կփոխանցվի մաս-մաս: BBC-ի տվյալներով, փողերը փոխանցվում են Շվեյցարիայի Բազել քաղաքի բանկերից մեկի միջազգային հաշվարկների բաժնի հատուկ հաշվին:

Օգոստոսի 16-ին Լիբիայի կառավարությունը ՄԱԿ-ի Անվտանգության խորհրդին հղած նամակում պաշտոնապես պատասխանատվություն էր ստանձնել Լոքերբիի երկնքում ամերիկյան հիշյալ ավիաընկերության օդանավի պայթեցման համար եւ համաձայնել էր 2,7 միլիարդանոց փոխհատուցում վճարել:

Օգոստոսի 18-ին Մեծ Բրիտանիան ՄԱԿ-ին բանաձեւ էր ներկայացրել հակալիբիական միջազգային պատժամիջոցների վերացման վերաբերյալ: Եթե ՄԱԿ-ի Անվտանգության խորհուրդը հաստատի այդ բանաձեւը, ապա ինքնաբերաբար չեղյալ կհայտարարվեն 1992 թ. ձեռնարկված պատժամիջոցները, որոնք արգելում են զենք վաճառել այդ երկրին եւ օդային հաղորդակցություն ունենալ նրա հետ:

Վերոհիշյալ բանկն ավելի վաղ հաստատել էր, որ հաշիվ է բացել փոխհատուցման գումարների համար: Զոհերից յուրաքանչյուրի ընտանիքը կստանա մինչեւ 10 մլն դոլար: Առաջին 4 միլիոնը Լիբիան կվճարի ՄԱԿ-ի պատժամիջոցների վերացումից հետո: Եվս 4 մլն կվճարվի ԱՄՆ-ի հակալիբիական պատժամիջոցների վերացումից, իսկ վերջին 2 միլիոնը՝ այն բանից հետո, երբ Պետդեպարտամենտը Լիբիային կհանի ահաբեկչությանն օժանդակող երկրների ցանկից:

Գ. Ռ.

ԱՄՆ-ում տեղի է ունեցել «գունավոր» 20-դոլարանոց թղթադրամների շնորհանդեսը

ՆՅՈՒ ՅՈՐՔ, 21 ՕԳՈՍՏՈՍ, ԱՌՄԵՆՊՐԵՍ: Միացյալ Նահանգներում տեղի է ունեցել նոր, այսպես կոչված «գունավոր» 20-դոլարանոց թղթադրամների առաջին քանակության շնորհանդեսը, որոնք շրջանառության մեջ են մտնելու հոկտեմբերի կեսերին: Ինչպես հաղորդել են ամերիկյան արժույթի հիմնական արտադրողի՝ Ֆորտ Ուերտի (Տեխասի նահանգ) արժեթղթերի ֆաբրիկայի ներկայացուցիչները, ներկա պահին տպագրված է 100 մլն այդպիսի թղթադրամ, որոնցում ավանդական կանաչ գույնի հետ մեկտեղ հայտնվել են նույնիսկ դեղինի, դեղձագույնի եւ երկնագույնի երանգներ:

«ԱՄՆ-ի արժույթը հուսալիության համաշխարհային խորհրդանիշ է,- ընդգծել է Միացյալ Նահանգների ֆինանսների նախարարության գծապատկերման ու տպագրման բյուրոյի տնօրեն Թոմաս Ֆերգյուսոնը: - Թղթադրամների նոր գեղահարդարումը մեզ կօգնի այն պահպանելու այդ վիճակում՝ նրան պաշտպանելով կեղծելուց»: Նրա խոսքերով, ներկայումս յուրաքանչյուր 10 հազար ամերիկյան թղթադրամներին ընկնում է ընդամենը մոտավորապես երկու կեղծադրամ: Սակայն ԱՄՆ-ի իշխանությունները մտադիր չեն թուլացնել պայքարը դրամանենգների դեմ: Ի դեպ, նկատել է Ֆերգյուսոնը, ներկայումս ոչ ոք մանր թղթադրամներ չի կեղծում, քանի որ դա բնավ ձեռնտու չէ հանցագործներին:

«Ազգ» տպագրատուն, Երեւան, Բաղրամյան 70ա Գրանցման թիվ 65. [illegible] 69150. Տպաքանակը՝ 3000 Ստորագրված է տպագրության՝ 21. 8. 2003 Գինը՝ 100 դրամ